

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr.

A szocializmus forrása.

III.

(—a.) A szocializmusnak harmadik forrását a liberális nemzetgazdaságban egyik alapvető tanítása képezi. Névszerint pedig Smith, Jay, Ricardon, Bastiat, Stuart Mill, Malthus, — — — egyszóval a szabadelvű nemzetgazdaságtani iskola klasszikus képviselőinek tanítása a dolgok értékéről.

A liberális nemzetgazdaságnak ezen bálványai csaknem egyhangulag tanítják és vallják, hogy a dolgok csere értékét egyedül az előállításukra fordított munka határozza meg.

Brávó! Ugy van! Tapsolnak hozzá a szocialisták lángeszű vezérei: Marx, Lasvalle és követőik. Mi is azt valljuk, hogy egyedül a munka teszi értékké a tárgyat. Természetes dolog! Az az anyag, bőr vagy posztó mit ér magában? Csak ha a munkás kidolgozza azt és formába önti: cipőt, ruhát készít belőle, — csak akkor lesz annak értéke!

Egyedül a munka teszi értékké a tárgyat; világos dolog. De — — — a szocialisták itt nem állanak meg, hanem le is vonták belőle a következtetést: tessék azt a jövedelmet, amely a tárgyak »értékesítéséből« bejön, amit a munkások verejtékes taradazása, kinlódása hoz, tessék azt a jövedelmet a munkásoknak adni, vagy legalább őket abban arányosabban részesíteni.

A tőkepenész nem dolgozik, őt tehát a munka gyümölcse nem illeti. Tessék annak adni, aki fáradott érte, akinek része van abban, hogy az értéketlen anyagból értékes áru lett!

Ime a tőke elleni harc kiindulási pontja, — ime a szocializmus kulcsa, — ime a liberális rokonsága a felforgató elemekkel.

Ha egyszer elfogadjuk a liberálisok tanát, hogy a csere érték csak a munka eredménye, hogy az nem egyéb, mint »felhalmozott munka«, — akkor nincs jogunk szemre hányást tenni a szocia-

listáknak azért, mert ők elégedetlenek a mai nemzetgazdasági viszonyokkal. Hogyan lehetnének megelégedve, mikor minden hangzatos tanítás dacára azt látják, hogy abból az értékből a tőkepenészesnek jut $\frac{7}{10}$ -ed, az ágenseknek $\frac{2}{10}$ -ed és a munkásoknak, kik azt az értéket produkálták — — $\frac{1}{10}$ -ed!

A keresztény-conservatív iskola, melyet pedig szocializmusról vádolnak, teljesen távol áll ezen tanoktól, sőt világosan kimutatja a liberális nemzetgazdaságtan tanainak tarthatatlanságát, kimutatja az ezekben rejlő veszedelmes következményeket.

Ha a tárgyak csere értékét egyedül az előállításukra fordított munka határozza meg: honnét van akkor, hogy a tokaji bornak és a gyulai vinkónak nem egyforma az értéke?

Az élet nem indult a liberális szobatudósok elvont elméletei után. A gyakorlati élet megmutatta, hogy az érték meghatározására nem egyedül a munka van befolyással, hanem legalább is olyan mértékben bír befolyással a használhatóság, a kereslet és a kínálat is.

A keresztény és az agrár-szocializmus továbbá határozottan megtámadják ugyan a tőkének tulkapásait, különösen pedig az improductív, azaz a nem termelő vállalatokba fektetett, a börzén elhelyezett, vagy inkább heverő tőkének jogtalan s emellett káros befolyását megtámadják, ostorozzák ugyan, — de nyíltan elismerik méltányos, jogos voltát annak, hogy a termelő vállalatba fektetett tőke korlátolt, de még mindig tisztességes hasznot hajthasson. Elismerik a vállalkozó, az ágens, a kereskedő tisztességes jövedelmének méltányos voltát, bár ezek nem is végeznek produktív munkát.

Végre előkészíti a szocializmus utját a liberális nemzetgazdaságtan a mód- és vég nélkül való centralizáció által. Minden jogot, minden hatalmat az állam, a mindenható állam, a rendőr-állam kezében összpontosít.

Az egyháznak, a családnak, az egyén-

nek, a vármegyének, a városnak, a községnek, az autonom-testületeknek, cz. egyleteknek nincs semmi, de semmi joguk, semmi hatalmuk. Csak az állam és ismét csak az állam, ez a telhetetlen moloch nyel el mindent. Vasut, posta, közigazgatás, házasság, iskola részben már államosítva vannak, részben lesznek a közel jövőben. A főkegyuri jogot annyira összeforrasztották az állammal, hogy ennek révén ide s tova az egyház is államosítva lesz.

Ezt az államosítást akarják tovább fejleszteni a szocialisták. Ők nem akarnak addig várni, míg a fiu sor alá kerül, hanem már csecsemő korában átakarják adni az államnak. Vegye át az állam a családnak minden jogát és kötelességét. Különösen pedig államosítani akarják a productiót, a termelést. Gyárak, részvénytársulatok, magán termelők mind megszűnnek, — egyetlen termelő az állam leszen.

Ide vezet a liberális nemzetgazdaságtan törekvése. »A liberális államnak centralisztikus iránya — utját egyengeti a szocializmusnak«, — mondá nyíltan és őszintén egy hírneves osztrák miniszter: Schöffle.

A felesleges homályt okoz, — Eddigi fejtegetéseinkből is elég világos a tétel: a szocializmus nem egyéb, mint a liberális államelmélet következetes tovább fejlesztése. — És éppen azért a liberális nemzetgazdaságtan nem képes, nem lehet képes sikerrel küzdeni a szocializmus ellen. A rendőr-szurony, sajnos, nem fog elég erősnek bizonyulni. — Más eszközzel pedig a liberális nemzetgazdaságtan nem rendelkezik.

Magyarország miniszterelnöke nem restelte az ország színe előtt bevallani, hogy ő nem is konyít e kérdéshez. Nem régebbe anketet hívott össze, de jól vigyázott reá, hogy magánál okosabbak se legyenek e tanácskozáson. Így azután ő sem lett okosabb.

»A bölcsök tanácsa« kisütötte, hogy e baj oka csak az izgatás, — segíteni pedig nem tudnak rajta.

Most okosabbak, hívják a miniszter-

elnököt tanácskozással: az országos gazdasági kongresszus, — oda meg ő nem akar elmenni.

Igy azután bajosan fog akadni, a társadalmi baj pedig szépen tovább fog terjedni.

Katholikus mozgalmak.

A néppárt szervezkedése.

Battonyán a napokban Rózsa József magyar-bánhegyesi lelkész elnöke alatt népes értekezlet tartott, melyen nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy a választókerületben szervezik a néppártot. A megalakulásról jegyzőkönyvet vettek föl, melyben bennfoglaltatik a határozat, hogy a megalakulásról szóló jelentés terjesztés végett, minden kerületi papnak 10—10 példányban megküldetik. Továbbá kívánatosnak mondatik, hogy a szerbek és románok is a néppárt körébe vonassanak, de csak úgy, ha a hazaellenes velleitásoktól távol állanak. Egyben tiltakozik a jegyzőkönyv a keresztényellenes elemeknek és lapoknak azon inszINUACIÓJA ellen, mintha a néppárt hazaellenes dolgokat akarna. Elhatározták azonfelül, hogy a néppárt vezéréhez, gróf Zichy Nándorhoz és gróf Esterházy Miklós Mórchez üdvözlő feliratokat intézzenek. Végre kimondták, hogy a választóktól kötelező nyilatkozatokat vesznek, s becsületszavakra megígértetik s megfogadtatják velök, hogy annak idején csak olyan képviselő jélőltre szavaznak, ki a néppárti program pontjait teljesen magáévá teszi.

Eperjesen a múlt hó 23-án, Bártfán pedig 28-án igen népes értekezletek voltak, melyeken nagy lelkesedéssel kimondták a néppárt megalakulását.

Futtakon is megalakult a néppárt.

Katholikus körök.

A székesfejérvári kath. kör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta. Mi alatt az alapszabályok a belügyminiszterhez felterjesztettek, az alatt megalakult nemesek a belvárosi anyakör, hanem mind a négy külvárosi fiókkör is, sőt az egyik fiókkör, a palotavárosi már több ízben igen fényesen sikerült felolvasó estélyeket is rendezett, utánzásra méltó példát adva a többi testvér körök-

nek. Most, hogy az alapszabályok jóvá vannak hagyva, teljesen törvényesen alapon folytathatja a kör áldásos misszióját. A kör katolikus polgárai már eddig is oly lelkesen támogatják a kört és oly tömegesen iratkoztak a kör tagjai sorába, hogy a 900-at fölülmuló tagok számát tekintve, bátran vetekedhetik a »Budapesti Katolikus Kör«-rel, melynek jelenleg 978 tagja van. Egyben pedig fölülmulta a »Székesfejérvári Katolikus Kör« az országban létező összes kath. köröket, abba tudniillik, hogy a belvárosi anyakörön kívül még négy fiókkört tudott teremteni, úgy, hogy a kör tulajdonképen öt helyiségen működik. A külvárosi fiókkörök mind-egyikének már van saját helyisége, most pedig a belvárosi kör is tett szert alkalmas helyiségre. A helyiségek igen izlésesen és magasabb igényeknek is megfelelőleg lesznek berendezve, a kör szellemi élete pedig rendkívül élénken igérkezik, a mennyiben eddig már igen számos jelentették be abbéli szándékukat, hogy felolvasásokat tartanak e körben. A kör és belvárosi helyiségeinek ünnepélyes megnyitása valószínűleg még május hó folyamán lesz.

A belügyminiszterium azonfelül a székesfejérvári, a miklósfalvi és a lovasberegnyei kath. körök alapszabályait is jóváhagyta.

Legújabbán Peczölön, Dubraván, Garancs-Petrócson és Beharócson új kath. olvasóköri alakultak.

Lapszemle.

Budapest, 1895. április 6.

A **Magyar Állam** »Pro aris et focis« című alatt azt írja, hogy a keresztény nép kénytelen pro aris et focis küzdeni. S jóllehet az egyházpolitika indirekt izgatás az egyház, a vallás tekintélye ellen, annak dacára nem fél az egyházpolitikától, sőt hazafias kötelességének tartja azt minél ártalmatlanabbá tenni.

A **Hazánk** a kormányt támadja meg a Rábászabályozási törvény javaslat miatt, melyről kimutatja, hogy a földbirtokosoknak oly óriási áldozatokat kell hozni, melyek nem igen állanak arányban a haszonnal.

A vízek szabályozása pedig nem pusztán a kormánybiztosi állások szervezésére, vállalkozók zsebeinek megtömésére, hanem közgazdasági érdekekből kell, hogy történjen.

A **Magyar Hírlap** az egyéves önkéntesekkel való szigorú bánásmód és túlterhelés ellen emeli fel szavát.

A **Pesti Napló** »Czentrelizmus és forradalom« című alatt gunyos hangú cikkben az osztrák főparancsnoknak ismert eljárását a szocializmus kérdésében kárhóztatja, s egyúttal hamis logikával és élezzekkel igyekszik a pápaságot nevetségessé tenni. Czikke így kezdődik: Akármilyen magasan áll is a szent Péter trónja, lábakon áll, s ezek a lábak a földig élnek, Aki megingatja alattuk a földet, a trón stabilitását gyöngíti, akár akarta, akár nem.

A **Pesti Hírlap** a kormánynak az országos gazdasági kongresszuson való meg nem jelenését védelmezi, de azt mégis elvárja tőle, hogy alkosson egy oly mezőgazdasági politikát, mely segítsen és fejlesszen ott, a hol kell és hézagok vannak.

A **Nemzet** a Szerbiában részint most folyó, részint már megtartott képviseléválasztások eredményéről ír.

Az **Egyetértés** a Tapolezán f. hó 10-én megtartandó képviselőházi választás alkalmából buzdítja a választókat, hogy szavazataikat csak Kossuth Ferenczre adják.

A **Budapesti Hírlap** azt írja, hogy az egyházpolitikai törvényjavaslatok bukásával a Bánffy-kormány igen nehéz helyzetbe jutott. Programja és utasítása a kibékítés, de egyszersmind a törvények végrehajtása és a törvényjavaslatok keresztülvitele. Ez a program magában véve egy nagy ellenmondás, mert a végrehajtásnak főszirozása és a főrendiháznak erőszakolása. Most Bánffy azt akarja kivíni, hogy a két törvényjavaslatot újra visszaküldjék a főrendekhez, hol a vallásszabadságról szóló javaslatot elfogadják, a recepeziót pedig elvetik. Mindez pedig úgy lesz elérhető, hogy Wlassics helyett br. Rudnyánszky József lesz a kultuszminiszter, ki a főrendeket majd kapacitálni fogja.

A **Magyarország** »Közös miniszteri értekezletek« című alatt azt írja, hogy báró Bánffy Dezső miniszterelnök Bécsbe megy, hol a közös költségvetés megállapításáról lesz szó. Pénzáldozatokat követelnek tőle, melyeket meg nem tagad. Majd sorra jönnek a nemzeti követelések a külügyi és hadügyi téren. Itt is halad a kormány a nemzeti lemondás útján. Ott van a 25. §. Ettől a kormánnytól nem várhatja ennek a szégyenparagrafusnak kitörését. Így készíti elő, ugymond, a kormány a bécsi miniszteri tanácskozásokat. Követi az utat a lemondásokkal, a nemzet nagy érdekeinek árubaocsátásával.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Visszaemlékezések.

IV.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Megjött a nyár forró, aszaló melegével. Forrón süttött le a nap a határ aranykálász tenyerére; tikkadt lombok alá huzta meg magát a hőségtől líhegő madár. Én meg bolyongtam bummal bánatommal, mint a megmaszlagozott hal a vízben Gyakran erőt vett rajtam a világfájdalom és gondolkodtam a fölött, hogy vajjon nem lenne-e jobb itt hagyni ezt a silány világot és fájó lelkeimmel elmenekülni belőle a mindenség csillagainak egyikébe? De nem, de-hogy megyek! — gondoltam utána — férfiasan akarok megküzdeni minden földi bajjal és ha minden megtörténik is velem, de annak megtörténnie nem szabad, hogy Pillaugó Barabás, aki sokszor állott az ágyuk előtt a halál tor-kában, bármei földi baj elől, gyáván a halálba meneküljön!

Főnséges szép nyári alkony volt. A nap mintha sugárköteleit mind összeszedte volna, indulásra készen állott a látóhatár alján, a hegyek fölött. A fák hervadt lombjai üdülni, élénkülni kezdettek... Eppen egy terebélyes hársfa alatt állottam a ház előtt. Nézetem és gyönyörködtem benne, mint zsörtölődött nagy kelepelések között az átelleni házon, a fészek körül egy gólyapár. No lám — elgondolám — az a gólya soha sem kártyázott mégis kiütt közöttük a konfliktus; hát az emberek között,

akik annyi hibát, bünt követnek el az életben, hogycs keletkezne nek perpatvarok?... A falombjai között meg ott esiesergelt egy szerelmes fecske; az ő kedves esiesergése még azt juttatta eszembe, hogy mennyivel boldogabb nálamnál? és itt ismét elborult a lelkem... Így találkozik az életben a fény az árnyval, a megvigasztalódás a keserőséggel... És tűnődtem tovább: merre menjek, hol töltsöm el az estét?...

— A nagyságos asszony üdvözlő, szívesen várja egy kis esendes ferblire és vaesorára. — Vert föl merengésemből Dániel a főbíró ur hi-hatalszolgája.

— Micsoda? ferblizni?! Dániel! kotródjék el innét, mert ellenére annak, hogy a maga ó-testamentumbeli drusszája próféta volt, olyan káromkodást eszelesek, hogy — leszakad az ég! Hát nem tudják, hogy én már nem kártyázom?

— Miről folyik a beszéd, Herr von Pillaugó — lépett közénk Dávid a sörfőző zsidó — hogy olyan haragra lobbantotta magát a Dániel?

— Dávid! méltó haragra lobbant az ember, ha olyan kásával kínálják a mi már egyszer megégette a száját. Kártyázni hívtak a Jezubeusát! pedig hiszen van tudomása fölöle, hogyan megégette az én számat — a ferbli. (És még kártyázni hinak!)

— Nix nuez. A mérég is megöli az embert, ha sokat eszik belőle; míg ha okosan, keveset veszünk belőle: sok mindenféle betegséget meggyógyít. Menjen el és próbálja meg a szerenését; hátha mi st van az az idő, amelyre

azt írja a zsidó: »Zeit ist gekümmen«? Tudom hogy nincs váltott pénze, ime itt van 10 frt. Lelkem ugyse olyan spuriuszom van, hogy meg mutyiban is mernék pénzt adni. (Se mutyi, se duty, se trityiben nem kártyázom!)

És ez a zsidó mégis megzavarta az eszem: elmentem.

Mikor én bementem, persze, hogy nagy szíveséggel fogadtak. Maga a nagyságos asszony csinált helyet a kártyasztalnál. A borvirágos nótáris éppen ostorhegyesem lett. (No hogy a göres fogjon meg! — gondoltam.)

És — és — — megesókkolt a kártya muzsája. Nyertem és nyertem szakadatlanul; nem volt emberi erő, mely az én szerenésémet megakadályozhatta volna!

Ha a játszott kártya helyett ujat hoztak, hát azzal csak azt érték el, hogy nagyobb dísznoba jöttem. Mire a vaesorához ültünk, minden zsebem tele volt azokkal a híres történelmi emlékü ropogós »Zwangsnótákkal«, amelyek tudvalevőleg 1 és 2 forintosok voltak.

Jehova szent Isten! — sóhajték föl magamban — teremj egy inczidenst, teremts egy akadályt, hogy ezt a rét mesterséget, hogy ezt az oesmány kártyázást tovább ne folytathassuk; persze, hogy azt is utána gondoltam, hogy azok a szép ropogós Zwangsnóták a zsebemben maradjanak!

Nem hallgattatott meg az én kívánságom...

Vaedora után folytattatott a kártyázás. Ezer trémák között ültem az asztalhoz; de hát mentesség nem volt. Rám illett volna az, amit az árvíz hatalma ellen híjába küzdő molnárnak kia-

A **Nemzeti Ujság** szerint a belügyminisztériumnak és a rendőrségnek intézkedései a Hentzi szobor elleni merénylet elkövetőjének kézrekerítése iránt mindeddig semmiféle komolyság nyomait sem viselik magukon, mikor a többek között egy oly embernek kézrekerítésére tűznek ki 2000 koronát, kiről még bizonyosan nem is tudják, hogy valóban ő a tettes?

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Április 6. —

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Esterházy Kálmán gróf, Josipovich Géza, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Perczel Dezső, Festetics Andor gróf, Lukács László.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Elnök jelenti, hogy Babits József megválasztott képviselő megbízó levelét a törvényes harmincz nap alatt kérvénnyel nem támadták meg. Végleg igazolják.

Az indítvány és interpellációs könyv felolvasása után

Következik a napirend: A tengeri hajók építésének állami segélyben való részesítéséről szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása.

A törvényjavaslatot a ház harmadszori olvasásában is elfogadta, ugyszintén elfogadta harmadszori olvasásban a mekkai zarándoklásnál való óvintézkedésekről és a persa öbölben szervezendő egészségügyi felügyelet tekintetében követendő eljárás szabályozása iránt 1894. évi április hó 3-án Párisban kötött nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről és a mezőgazdasági statisztikai adatok összeírásáról szóló törvényjavaslatokat.

A napirend szerint következik a Rába és mellékfolyóinak szabályozásáról szóló 1885. évi XV. és 1893. évi XVII. t. cikkek végrehajtása folytán szükséges teendőiről szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Festetics Andor gróf földmivelségi miniszter polemizál az ellenzék szónokaival s azt mondja, hogy azok az adatok, melyeket a Rába és mellékfolyóinak szabályozása körül felhoztak, nem mindenben felelnek meg a valóságnak.

Hosszasabban ismerteti a Rába és mellékfolyói szabályozásának tervezetét, mely teljesen

megfelel intenzióinak s a melyről nem lehet azt állítani, hogy felületlen munkával készült volna; annyit azonban maga is elismer, hogy mintegy 990 ezer frt körüli összeg meg lett volna takarítható, ha az első tervezet intézkedései minden tekintetben korrektek lettek volna.

Rester János botrányosnak nevezte azon kölesügyletek megkötését, melyeket a szabályozás tett szükségessé. Elismeri, hogy a mai viszonyok között kissé magas a kamat. De teljesen megfelel az akkori törvényes kamatlábnak s az akkori hitelviszonyoknak. Ajánlja elfogadásra e törvényjavaslatot.

A ház többsége a törvényjavaslatot fellállással történt szavazás útján általánosságban elfogadta.

Következik a részletes tárgyalás.

A czímnél felszólal

Rester János: Röviden reflektál a földmivelségi miniszter beszédére. Ő nem a jelenlegi minisztériumot hibáztatja a szabályozás körül felmerült bajért; de a jelenlegi minisztérium bizonyos mértékben felelős a károkért is. (Helyeslés a baloldalon.)

A miniszter azt állítja, hogy a földek a szabályozás folytán óriási áremelkedést értek el; az igaz. Ő ennek ellenkezőjét sohasem állította, csupán azt kifogásolta, hogy a szabályozás területébe oly területek is bevonattak, amelyek teljesen ármentesek. Egyébként a czímet elfogadja.

A ház a czímet változatlanul elfogadta.

A 1. szakasznál

Rester János módosítást nyújt be.

A ház többsége azonban a szakaszt Lukács László rövid ajánlása után eredeti szövegében fogadta el.

A 2. szakasznál

Rester János a szakasznak oly értelemben veszi módosítását ajánlja, ki az országon kívül helyezett birtokok után illetéktelenül beszedett járadékok az érdekeltek visszafizettessenek.

A ház többsége a módosítást elvetette s a szakaszt változatlanul elfogadta.

A 3. szakasznál

Horánszky Nándor: Olyan dolgok, aminők a Rába és mellékfolyóinak szabályozása körül felmerültek, előfordulhatnak a legsötétebb Afrikában, de hogy egy civilizált nyugati államban is megtörténhetnek, azon valóban nagyon csodálkozik.

Az egész szabályozásban az állami reá tukmálás s pressió nyilatkozik meg. Ő már 1885-ben kifogásolta, hogy az állam az érdekeltek meghallgatása nélkül intézkedik s már

akkor kifejezte azon aggályát, hogy a követett rendszer mellett sikert lehessen elérni. A következők neki adtak igazat.

Konstatálja, hogy a törvény megállapította műszaki terv helyett egészen más tervet határoztak végre és sajnálatát fejezi ki e fölött, hogy nekünk parlamentáris országnak nincs semmi orvosszerünk az ilyen eljárással szemben.

Határozati javaslatot nyújt be: Mondja ki a ház, hogy a Rábaszabályozásra fordítandó kiadásoknak azon részét, ami a 6.600.000 frt effektív összegén túl van, az állam fedezi. (Helyeslés balfelől.)

Károlyi Sándor gróf csatlakozik **Horánszky Nándor** hat javaslatához.

N a g y h é t.

A reánk következő hét az egyházi év legfontosabb időszak, az egyházi év középpontja. A megváltás nagy műve, Krisztus engesztelő kereszthalála és feltámadása emlékezetének van az szentelve egészen. Az első hat nap, különösen csütörtök, péntek és szombat a legmélyebb gyásznak napjai. Régidő óta »nagy«-nak nevezik mind a hármát, inét az egész hét »nagyhét«. E napokon a legnagyobb gyászt, a husvét napokon a legnagyobb fényt fejt ki az egyház szertartásaiban. E mélyértelmű szertartások rendkívüli benyomással vannak a hívő lélekre. Az ének és zene szépsége, az imádságok tartalmi magassága és érzelmi mélysége, mind mind közreműködnek a hatásban, hogy az emberek eszt és szívet a világtörténet legnagyobb eseményére, az Isten Fiának kiszívására és feltámadására irányítva.

Városunk kath. templomaiban a nagyheti szertartások a következő sorrendben fognak megtartatni:

A székesegyházban.

Virágvasárnapján ápril hó 7. Dél előtt 9 órakor. Barkaszentelés alatt gregorian ének. Utána körmenet. Mise alatt a gregorian dalam szerint énekelt Ordinarium Missae-n kívül a) Gradualéra: Kersch. »Tristis est anima mea«,

bálnak: hogy — látod molnár hogyan visz a víz! (No hiszen vitt engem! Olyanokat fujtam mint egy viziló.)

Engem is vitt az árvíz, de — nem a forgatag az örvény felé, hanem a szerencse hajóján, a zsványtólak termékeny szigete felé. Mint egy vért izlett tigris a megrémült nyájnak, úgy rontottam neki a kompániának; és mire éjfélt, minden pénz az én zsebemben volt, nemcsak, de tőkém is voltak a »hozom-viszemre« játszó pasasérok. Különösen sokkal tartozott már a borvirágos orru notárius.

— Urak! — szólalt meg a nagyságos asszony, ki már akkor csak nézte az elvadult játékokat — idáig szívesen láttam önöket, most azonban — mutatván óráját — éjfélt van és éppen olyan szívesen kérem, hogy a játékokat, melytől régén tulesapott már szerintem hazárdóságban a megengedhetőség legszélsőbb határain, abba hagyják és alumi menjünk. Ha differenciák vannak, pedig úgy látom — vágtott felém most igazán reményesülleg szemével az órányal — voltak máskor is. Mit is mond a latin? »hadit mihi, eras tibi.« Egyszer Barabás ur vett önöknek fehér kalapot, most meg vegyének neki önök mást.

Szörnyűkődtek mindnyájan, de senki sem annyira, mint a rezes orru notárius, kinek rémületében vagy egy fonttal több réz takarodott az orrára, hogy: miképen hagyják abba a játékokat most — mikor az egész kompániát kifosztottam? Én persze adtam a nagylelkűt, hajlongattam, mint egy kaucukember, hogy egészen ő nagysága parancsa szab határt az én eszelekvési szabadságomnak. (Jehova szent Isten! meg ne

lágyisd a szívet ő nagyságának, hogy álljon kiadott jelszavánál híven, erősen, utolsó lehelleltig, mint egy Leonidász a thermopilai szorosban! — gondolván utána.)

És szégyenüljön meg minden férfias erély és következetesség! — Ő nagysága elhatározása mellett hősiessen meg is maradt; a kártya kompánia feloszlott és a pár száz forintnyi ropogós zsványtólak az én zsebemben maradt. (Áldás még arra a sajtóra is, a melyen nyomtatták!)

Nem tudom az öröm, vagy a zsebeimbe gyűrt Zivanyi nóták villanyoztak-e föl? de arra emlékszem, hogy nem az ajtón mentem be az udvarra, hanem egy kötélhánczos könnyűségével — másztam be a kapu fölött. (Mint ha a kutyáim is tudták volna, mind körül vett az udvaron és esaholt örömeiben; még az eresz alatt levő szajkó is fölriadt álmából a neszre és azt kiáltotta, hogy »ugy kell neked!« Biz ugy Mátyás — feleltem neki vissza.)

A szobában világot gyújtván, a ropogós Zivanyi nótákat az asztal közepére halmoztam föl. (Jó egy halmaz lett.)

Dolfi a praktikáns látván paplanya alól ezt a szokatlan nagy rakás bankót, felkiáltott, hogy: Jézus Mária Barabás! hol vetted ezt a sok pénzt? Nyertem pajtás a ferblin; de nem nyertem, hanem — az Isten adta, hogy annak a biborez osru, hetszer görbe notáriusnak a tromfját visszavághassam.

Holnap megyünk Pestre; beruházokom, neked is hozok ajándékba egy olyan tajték-pipát, amilyen soha még a hetvenhetedik jósapának sem volt.

És alig vártam, hogy megviradjon.

A kerti fülemülék csattogása mindig kedves volt nekem; de olyan kedvesen, olyan bájosan soha sem csattogtak, mint azon az elleljejteltelen szép hajnalon. Elgondoltam, hogy Mariskát az én kedves Mariskámat megkérem, megkövetem, hogy béküljön ki velem és megfogadom neki, hogy soha többé — egy hatosnál nagyobb vizit nem adok. Hogy Dávidnak visszaadom a pénzt, ha kell bármily kamattal együtt, hogy megmondom neki, hogy ő providenciális férfi, hogy őt a nemezis küldötte hozzám és biztosítom, hogy egy ami bizonyos és az az, hogy forduljon bármire a világesemények kereké én — soha életemben antiszemita nem leszek!

Réggel az öreg ur, kinek bejelenttem a szerencsét és kértem, hogy Pestre elutazhassam; a körmondatt első tagjáért, t. i. a kártyázásért. Kukliné asszonyomból tartott egy dörgedelmes prédikációt; a másodikra nézve, egy véleményen volt velem, hogy menjek Pestre, ruházzam be magamat tetőtől-talpig; mert hát — úgymond — először jó lesz a pénz hasznos dolgokra fordítani; mert a közmondás azt tartja, hogy — »ebül jött szándéknak ebül kell elvesznie«; másodsor hogy annak a malaczfejű, strinfliszájú, ugorkaorru notáriusnak visszaüthesse a tromfot. — —

Pesten bundát, köpenyegét, téli, nyári felső és alsó ruhát, fehérneműt, kalapokat, cipőket stbit összevásároltam; még órára, pipákra és aprólékos ajándék-tárgyakra is jutott bőségesen. (Persze hogy a Dolfi pipáját sem felejtettem el.) És így kezemben volt a tromf, a mivel annak a lueskos száju notáriusnak visszaadhattam a kölesont... De nem is volt na-

b) Offertoriumra: Kersch »Inter vestibulum«, Communióra: Kersch, »Tenebrae factae sunt« motették szerzőnek »Conceutus sacri« című legújabb megjelent művéből. Passió alatt — melyet a helybeli papnövelde három tagja énekel — Kersch »Turba«-i énekelteknek.

Ápril 10. Nagyszombán. D. u. 3 órákor énekes officium, lamentatio és »Miserere« férfikar, melyet a papnövelde énekkara ad elő.

Ápril 11-én. Nagycsütörtökön. D. e. 9 órákor nagy mise, mely alatt a püspök krizmát és olajat szentel. Énekrészei a következők: Kersch: Ecce Sacerdos I., Horák: Missa in D.-ből Kyrie és Gloria. A mise további részei. Kersch: Missa X. in honore s. Gregorii-ből. Gradualéra: Kersch: »Christus factus est«; Offertoriumra: Kersch »Dextera Domini«; szent. áldozás alatt: Kersch »O salutaris hostia«, Kersch »Adoro Te devote« — motették — mindannyi szerzőnek »Conceutus sacri« cz. művéből és Dolegni »Lauda Sion«. A szertartás végén a püspök megmossa és megcsókolja 12 szegénynek lábait. — D. u. 3 órákor mint előző napon.

Ápril 12. Nagypéntek. D. e. 9 órákor kezdődik az ugynevezett »sonka mise«. Passio — mint Virágvasárnapján. Keresztimádás alatt »Popule meus.« A missa praesant alatt Belezny »Vexilla Regis«; Sirba tétel körmenete alatt: Kersch »Ecce quomodo moritur justus.« Utána sz. beszéd, tartja: Dr. Némethy Gyula, lelki igazgató. D. u. 3 órákor mint előző napon. Este 7 órákor szentségbetétel, mely alatt a növendékpapok énekkara a »Popule meus«-t énekl.

Ápril 13. Nagyszombat: Reggel 7 órákor tűz, husvétgyertya és keresztviz szentelés, 9 órákor nagy mise, mely alatt a kar a következőket énekl: Schweitzer: Missa in G.; Bieger Vecsernyéje, Kersch »Magnificat«-ja. D. u. 6 órákor: Feltámadási körmenet. Kersch »Te Deum« II. »Regina coeli« és »Tantum ergo«-ja.

Ápril 14. Husvét vasárnapja: D. e. 9 órákor ünnepélyes nagy mise. Ő Eminentiaja belépése alkalmával a kar énekl: Kersch: Ecce Sacerdos II. sz.-t; azután Seyler Missa pontificalis in C. Kersch: »Regina coeli.« Cherubini: »O salutaris hostia.« Mise alatt sz. beszéd,

gyobb öröme I. Napoleonnak mikor az egyiptomi gulákról lefoglalta a lábait, mint nekem akkor volt!

V.

Roppant kánikula lett. A kiszáradt levegőt hullámozásba hozták a nap égető sugarai; a délibáb esodái, a szírvány minden színét játszó tengerre változtatta a rónát, mely tengerben Ararat hegygyé nőt a domb, a kunhalom, égig nyultak a falvak tanyái és a tuzokok száz lábnyi magas lábakon látszottak gázolni a hullámozó délibábtengerben.

Hijába van meleg, hiába van hőség. Dolfi öltözködünk és menjünk Csingér Benjámintótárius urhoz, bemutatni a sok szép új ruhát, a mit ő nekem, a helyett a kalap helyett, amit én neki vettem. — összevásárolt.

Egy szép reggelen minden fölvehető ruhát felszedtem és átmentem a nótárius urhoz. Dolfi is átkiséri és dohányozott az ajándék-tajtékpi-pából, mint egy törökbasa.

— Bátyám! — szólék a nótáriusnak. — Ezt a sok szép ruhát mind kedves bátyám vette nekem. Eljöttem megmutatni, megköszönni és kijelenteni, hogy: »vicem pro vice reddam tibi amice!« hogy »a végén esattan az ostor« és hogy: soha mi többé annak a jó Istennek az uralkodása alatt — ferblizni nem fogunk!.. És azt meg is tartottam.

Mosolygott az öreg, de mosolygása olyan volt mint a fazekasé — mikor feldült: a kinszenvedők mosolygása.

Dolfi meg pipált mint egy libanoni mohamedán — örmény az azt mondta, hogy — »Ba-

tartja: Kucsovsky Lajos cz. kanonok, theologiai tanár, d. u. 3 órákor: Kersch: Vesp. de Festo.

Ápril 15. Husvét hétfőjén. D. e. 9 órákor nagy mise. Biebl: Miss in C. Reimann: Alleluja. Reimann: Haec dies. D. u. 3 órákor. Bieger: Vesp. de festo.

N. B. Nagycsütörtökön a misét, az olaj szentelést, és a lábmosást, Nagyszombaton a feltámadási szertartást és Husvét napján a misét — ha csak egészsége megengedi — bibornok-püspök Ő Eminentiaja fogja végezni.

Az olaszii plébánia templomban:

Virágvasárnap: 7 órákor csendes mise, 9 órákor barka szentelés, körmenet, utána ünnepies nagymise, mely alatt a passiót magyarul éneklük, fél 12-kor csendes mise, délután litánia.

Nagyszombán: d. u. 3 órákor »Jeremiás siralmai.«

Nagycsütörtökön: d. e. 9 órákor nagy mise, utánuk az oltárok megfosztatnak ékességeiktől, mise alatt a gyász kezdetének jelül az orgona és a harangok elnémulnak, délután 3 órákor: Jeremiás siralmai.

Nagypénteken: d. e. 9 órákor »előszentelt mise«, alatta passio (magyarul), d. u. 3 órákor, ha az idő kedvez, procezió vezetetik a Kalváriára, hol szent. beszédet tart: Brösztel Lajos s. lelkész, kedvezőtlen idő esetén a processió elmarad, s a szent. beszéd a templomban tartatik meg, utána Jeremiás siralmai, d. u. fél 7 órákor Szentségbetétel.

Nagyszombaton: reggel fél 7-kor az Oltáriszentség a szent. sirba tételük, utána van a tűz-husvétgyertya- és keresztviz szentelés, aztán nagymise, mely alatt az orgona és a harangok ismét megszólalnak; este fél 8 órákor feltámadási körmenet.

Husvét-vasárnap: 7 órákor csendes, 9-kor énekes, fél 12 órákor csendes szent misék mondatnak; d. u. 3 órákor ünnepies vecsernye.

Husvét hétfőn: 7 órákor csendes, 9 órákor ünnepies szent. mise, ezután szent. beszédet tart: Körössy Endre s. lelkész, fél 12 órákor csendes mise, d. u. vecsernye.

Várad-Ujvároson.

F. hó 7-én azaz Virágvasárnap d. e. 9 órákor a szent. mise előtt barka szentelés. Körmenet után nagy. énekes szent. mise, az evangelium előtt megkezdődik az ugynevezett passio-éneklés, — előadja a kir. kath. tanítóképzede énekkara.

rabás bátyám azt hát jól megeselekedte az — istállófáját! (Ez volt a szavajárása.)

A kedély világomban felbomlott egyensúly szépen helyreállott: a régi jó kedvű, soha busulni nem tudó fiatal ember lettem és lelkületemnek uralkodó vonása a humor, ismét szárnyra kapott és kereste az emberek gyarlóságait, mint a sirály a Balaton fölött a halat, hogy egyet egyet csiphessen, vágghasson rajtok. Nem igaz azonban, hogy azon metamorfózist tisztán és egyedül a ferbli muzsája: a nyereség okozta; nagy, mondhatnám oroszán-része volt abban Mariskának, ki velem kibékült és ismét boldogított szerető lelkének minden erejével, egész hatalmával. (Ennél nagyobb hatalom pedig reám nézve akkor nem volt a világon!)

Tízok.

Apróság.

Szittyá nebuló. Hittanító: (Magyarzván a lélek legnagyobb ellenségéről a Sátánról.)

Több gyakorlati példa mellett felhozza első szüleinkeket, kik az örök üdvöket is elvesztették a sátán miatt.

— Nos hát Vidó Pista ki is a mi legnagyobb ellenségünk?!

Vidó Pista hosszan elgondolkozva, nem talál nagyobb igazságot... a sátán helyett egyenesen rámondja, hogy a német. Talán igaza is van...

Mi a fogas kérdés? Ha valakinek a fogas fáj s azon gyötrődik, hogy kihuzassa-e vagy sem?

F. hó 10-én azaz nagyszombán d. u. 3 órákor kezdetét veszi a Jeremiás próféta siralmainak éneklése, (lamentatio) előadja szintén a kir. kath. tanítóképzede énekkara.

F. hó 11-én, azaz nagy csütörtökön d. e. 9 órákor énekes szent. mise, utána oltár fosztás, d. u. 3 órákor Jeremiás próféta siralmainak éneklése.

F. hó 12-én, azaz nagypénteken d. e. 9 órákor lesz az u. n. »előszentelt« mise, alatta énekeltek a passio. Kezdetét fogja venni a kereszt-csokolás a szent. sirban szent. mise után prédikáció. D. u. 3 órákor ismét Jeremiás próféta siralmainak éneklése. Este 7 órákor szentség bevétel.

F. hó 13-án azaz nagyszombaton reggel 7 órákor szentség kitétele a szent. sirba 8 órákor tűz, gyertya és keresztviz szentelés. 9 órákor nagy énekes szent. mise Este 7 órákor ünnepélyes feltámadási körmenet.

Husvét vasárnapján s mint rendesen 9 órákor prédikáció s utána nagy énekes szent-mise.

Várad-Velenceze.

Virágvasárnap, f. hó 7-én. Az újtatosság reggel 9 órákor veszi kezdetét barkeszentséssel, utána szent-mise, mely alatt a passio énekeltek.

10-én Nagyszombán, délután 3 órákor lamentatio.

11-én Nagycsütörtökön reggel 9 órákor szent-mise, délután 3 órákor lamentatio.

12-én, Nagypénteken reggel 9 órákor veszi kezdetét az újtatosság passióval és az Urkoporsóban a legmélt. Oltáriszentség kitétele után szent beszéd. — Este 7 órákor pedig szentségbetétel.

13-án, Nagyszombaton reggel 7 órákor szentségkitétele, utána tűz, husvétgyertya- és keresztviz szentelés. Ezt követi 9 órákor énekes szent-mise. Este 6 órákor feltámadás.

14-én, Husvét vasárnapján reggel 7 órákor csendes mise, utána kalács-szentelés. 10 órákor énekes szent-mise, szent-beszéddel. Dlután 3 órákor vecsernye.

15-én, Husvét-hétfőn 10 órákor énekes szent mise, délután 3 órákor vecsernye.

Az Orsolya-zárda templomban:

Virágvasárnap reggel 1/8 órákor barkaszentelés; utána sz. mise. — Dlután 3 órákor az iskolába járó növendékek részére sz. beszéd; 4 órákor litánia áldással.

Nagyhétfő: Reggel 1/8 órákor sz. mise, utána sz. beszéd. — Dlután 3 órákor szent beszéd és litánia áldással.

Nagykedd: Reggel 3/8 órákor sz. mise, utána sz. beszéd. — Dlután 2 órákor az iskolai növendékek sz. gyónása, mely idő alatt a zárda volt növendékei is a hivekkel együtt végezhetik sz. gyónásukat.

Nagyszombat: Reggel 1/8 órákor sz. mise és sz. áldozás.

Nagycsütörtök: 1/2 órákor sz. mise és áldozás, melynek végétével a legméltóságosabb oltáriszentség a templomból kivihetik; utána oltárfosztás.

N.-Péntek. A sz. szertartások 7 órákor kezdődnek, minek végétével az oltári-szentség a sz.-sirba tételük nyilvános imádságra. — Este 1/2 órákor szentségbetétel.

N.-Szombat: Reggel 6 órákor a szentség kitétele a sz.-sirba, mely után kezdetét veszi a tűz szentelés, husvétgyertya megáldás és a profeciák. 9 órákor szent mise. Este 1/2 órákor feltámadási szertartás.

Husvétvasárnap: Reggel 3/8 órákor csendes sz. mise; délután 4 órákor litánia áldással.

Husvéthétfő: Reggel 1/8 órákor énekes szent mise. Dlután 4 órákor litánia áldással.

A gör. kath. szertartási rendje.

Virágvasárnap reggel matutimum és barkaszentelés. Kilencez órákor nagy püspöki mise.

Nagycsütörtökön 9 órákor nagy püspöki mise, »chrisma« szentelés s »lábmosás.« Este 6 órákor a »12 evangelium« olvasása.

Nagypénteken 9 órákor a Szentség kitétele mellett a »Királyi órák« olvasása. Dlután 3 órákor püspöki nagy vecsernye, alatta szent

Folytatás a mellékleten.

beszéd, melyet Marosán Demeter püspöki káplán fog tartani. Ezt Jézus eltemetése fogja követni.

Nagyszombaton reggel 8 órakor Nagy Sz. Vazul miséje.

Husvét első napján reggel 4 órakor feltámadás; 9 órakor püspöki nagy mise a mely alatt a sz. evangélium több nyelven fog olvasatni. A szent beszédet Ó Excellentiája tartja. Délután 3 órakor püspöki nagy veacsérnye.

NAPTÁR.

— Április 7. —

Vasárnap, Róm. kath. F. Palmarum. Prot. F. 6. Epifan. Gör. kel. márcz. 26. A. Nagyböjt 6. v. Izrael Nisan 13.

Nap két 5 óra 14 p., nyug. 6 óra 19 perc. Hold kelt 3 óra 54 p., nyug. 4 óra 13 p.

- Ápril 7.** A kerületi betegsegélyző egyesület ülése.
" 8. Biharmegyei községi és körjegyzők egyesületének rendkívüli közgyűlése d. e. 10 órakor a Széchenyi szállodában.
" 11. Városi közgyűlés.
" 15. A kereskedelmi kóroda egyesület közgyűlése.
" 15. A nagyváradai építőiparosok társulatának közgyűlése d. e. 10 órakor az ipartestület helyiségében.
" 16. Zárhatáridő a László malom új részvényeinek jegyzésére.
" 28. A nagyváradai szőlőbirtokosok közgyűlése.
Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése **Fő-utca,**
Sonnenwirth-féle bazárban **Fő-utca,**
Kádár és Kiss czégnél **Kishíd-fő,**
Kutasi D. papirkereskedésében **Uri-utca,**
Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piac,**
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utca,**

Mezey János fűszerkereskedésében **Körös-utca.**
Reich Antal kereskedése **Nagy-Fürdő-utca.**
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **A király köszönete.** Biharvármegye törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg Albrecht kir. hercegre elhunytá alkalmából Ő császári és apostoli kir. Felsőségéhez részvét kifejezését küldte. — Erre tegnap a vármegyéhez a következő írtat érkezett:

M. kir. belügyminiszter.

1849/1895.

Biharvármegye törvényhatósági bizottságának
Nagyváradon.

Ő császári és apostoli királyi Felsőge a személye körüli miniszter urnál mult hó 27-én 797. sz. a. kelt átirata szerint a vármegye közönsége által Albrecht főhercegre ő cs. és kir. Felsőge gyászok elhunytá alkalmából bemutatott részvét-nyilatkozatért legmagasabb köszönetét legkegyelmesebben kifejezni méltóztatott.

Erről a vármegye közönségét f. évi február hó 1. sz. a. kelt jelentése kapcsán értesitem.

Budapest, 1895 április 5-én.

Perczel.

* **Miniszterelnökök arcképei.** Ő felsége Bánffy báró miniszterelnök előterjesztésére, volt miniszterelnöki arcképeit az ezredéves kiállítás alkalmából lefesteti. Bánffy báró már meg is bizta Dudits Andor, Fényes Adolf, Ipoly Sándor, Knopp Imre, Pap Henrik, Spányik Kornél, Stetka Gyula, Ujváry Ignác festőművészeket, hogy Andrassy Gyula gr., Lónyay Menyhért gr., Szilágyi József, Bitto István, Wenckheim Frigyes b., Tisza Kálmán, Szapáry Gyula gróf és Wekerle Sándor arcképeit fessék meg.

* **Egy izraelita család kikeresztelkedése.** Tegnap délelőtt ritka egyházi szertartásnak volt tanuja a v.-ujvárosi r. kath. templomot megtöltött közönsége. Őt tagból álló család: apa, anya és három gyermek vette fel egyszerre a kereszttség szentségét. Kemény Ignác, nyomdai művezető feleségével és gyermekeivel együtt kikeresztelkedett. A keresztapa Palota y László apát-kanonok volt, keresztanya pedig Grun-

wald Henrikné, a Biharmegyei nőegylet alelnöknője. Kemény a kereszttségben Lajos nevet vett fel, fia Zsigmond, neje Mária-Rozália; egyik kis leánya Francziska, másik Piroska lett. A keresztelést Nemeskey Andor plédános végezte.

* **Királyunk a német hadgyakorlatokon.** Királyunk az idén jelen lesz a német hadgyakorlatokon. Mint Stettinből telegrafálják ő felsége szeptember 3-án érkezik oda s egészen 8-ig ott marad. A királyt a város nagy pompával szándékozik fogadni.

* **Sikkasztó postamester.** Mint hiteles forrásból értesülünk, Szombathelyi Gusztáv járdvölgyi postamestert tegnap letartóztatták és az élesdi járásbíróshoz kísérték. A letartóztatás azért történt, mert nevezett egy hétszáz forintból szóló utalványt hamisított és így károsította meg a postakincstárt. Szombathelyi beismerte tettét. A nagyvárad kir. posta- és táviratigazgatóság tovább folytatja azért a vizsgálatot, hogy meggyőződést szerezzen arról, vajjon nem történt-e még több visszaélés is, amelyeket csakis a teljesen befejezendő revízió alapján lehet megállapítani. A letartóztatás az egész környéken, ahol a postamestert közelebről ismerik nagy meglepetést idézett elő.

* **Egyházi kinevezések.** A király sipeki Balás Lajos, a váci püspöki titkár a váci székeskáptalanhoz mester-kanonokká nevezte ki. Balás Lajos a nógrádmegyei Balások ivadéka, ki még alig 40 éves. 1855-ben született, 1879-ben szenteltetett pappá. — Egyidejűleg a király Odray János gödöllői esperes-plébánosnak a kanonoki czímet adományozta. Odray 1625-ben született és 1859 óta plébánosa Gödöllőnek. Schuster Konstantin váci püspök pedig dr. Baksay Károly szent-széki jegyzőt titkárává és Chobot Ferencz váci szeminaryiumi igazgatót rákospalotai plébánossá nevezte ki.

* **Az árvíz.** A Fekete-Körös kezdi magát a nagyvárad határban megemberelni. A tegnapi napon erős apadás állott be és a Katonavároson egyelőre megszűnt a veszély. Békésen — mint onnan levelazónk tudatja — rendkívül nagy károkat okozott az áradat. Soha sem volt olyan magas vízállás, mint pénteken, amikor az éjjeli órákban iszonyu zugással a város alatt a kettős Körös átszakította a gátat. Wenckheim Frigyes grófnak mintegy 6000 holdas birtoka rövid idő alatt tengerhez hasonló alakot öltött. Háromezer holdnyi terület már be volt vetve és így rendkívül nagy a kár. A lakosság földjét a tudósítás írásakormég nem érte a víz, de dacára a gátszakadásnak, aligha kerül el a katasztrófát. Ez esetben a békési polgárok — akik nagyobbrészt földmivelők — szomorú sorsra jutnának. A biharmegyei alispáni hivatalhoz pedig a tegnapi napon következő táviratok érkeztek az áradásokról:

Alispán

Nagyvárad.

Vett értesítés szerint Darvasnál a Kutas gátat szakított. Helyszínére megyek.

Szengögh Loránd,
főszolgabíró.

Alispán

Nagyvárad.

Egész vonalon apadás; Feketetőton víz-állás ma reggel 9 órakor 219 czm; tegnap délben 1 órakor 370 czm. volt. Anti vízállás ma reggel 9 órakor 708 czm. legmagasabb volt tegnap este 9 órakor. 736 czméter.

Sántha.

* **Május 1.** Bécsből írják: Wurmbra gróf kereskedelmi miniszter valamennyi részszortjához tartozó hatóságokhoz és kereskedelmi kamarákhoz rendeletet intézett, a melyben hangsúlyozza, hogy a munkásoknak a munka

önkényes beszűntetése május elsején szigoruan eltiltassék, s hogy a rendelet ellen vétők a törvény, illetve a szolgálati szabályzat teljes szigorúságával fognak megbüntettetni.

* **Tizenkétéves öngyilkos.** Báránról írja levelezőnk, hogy Kasza István földmivelő 12 éves fia öngyilkossá lett. Az istállóban akasztotta fel magát. A zsebében talált csomó irásból meg lehet állapítani, hogy a magával meghasonlott gyermek már régóta foglalkozott beteg ideájával és általános a vélemény, hogy zavart elméleti állapota okozta a szegény szülőknek a nagy keserűséget.

* **Czigányok és rendőrök hareza.** Ó-Budán kóbor czigányok ütöttek táborot, miért is Evinger József és Friedrick András lovasrendőrök a főkapitány utasítására a rendőrfőparancsnokság kiküldötte, hogy távozásra bírja őket. A két rendőr ki is ment Ó-Budára s a bécsi uton a Gössinger kocsmában mintegy 30 főből álló, férfiak, nők és gyermekekkel vegyes czigánykaravánra akadtak. A rendőrök felszólították a czigányokat a távozásra, de ezek éktelen lármával tiltakoztak s nekiestek a rendőröknek, s őket lovastul együtt lökdösní, s utlegelni kezdték. A rendőrök kezdetben nem nyultak fegyvereikhez, de mikor látták, hogy a helyzet veszedelemes, kardot vontak. A czigányok erre nekimentek Evinger rendőrnek s lovával együtt az árokba taszították s a füttykösökkel agyba-főbe verték. Ezalatt a másik rendőr védekezett, de mire Evinger ismét talpraállhatott, a felbőszült czigányok mindkettőjüket körül fogták úgy, hogy segítségért nem mehettek. Evinger most előrántotta forgópisztolyát s a czigányok közé lött, akik futásban kerestek menedéket. A rendőrök ezalatt segítségért mentek, s ujabban érkezett három társukkal a czigányokat a békásmegyeri határban utolérték és közülök hetet elfogtak. A rendőrség eddig még nem állapította meg, vajjon a rendőr lövése az elmenekült czigányok közül talált-e valakit.

* **Áthelyezések a püspökségi uradalmi tiszti karban.** Fülöp Gyula, éveken át a Püspökfürdőnek kedves gondnoka; püspökségi számvevő lett, helyébe Dobruczky Ödön béli püspökségi uradalmi ispán lett kinevezve Béelbe pedig Somogyi Béla központi ispán lett áttéve, kinek helyét Hoffmann Henrik n.-ürögdi segédtsízt fogja elfoglalni. A helyet cserélt tisztviselők részint már elfoglalták új állásaikat, részint a közeli napokban mennek át állomás helyeikre.

* **A pápáról.** Római tudósítás szerint a pápa kézírása rendkívül reszketős, a mi nem a magas életkornak, hanem egy náthaláznak a következménye, a melyet huszonöt év előtt szerzett, mint Perugia püspöke. Kezeinek gyöngesége oly nagy, hogy a mikor nevét aláírja, kénytelen jobb kezét a ballal átfogni, hogy írni tudjon.

* **Háromszögméreti felvételek.** Biharvármegyében a folyó évben Farnik háromszögölő mérnök és Vuczkies Zoltán felm. mérnöksegéd fogják a háromszögölési munkálatokat végezni. Háromszögölés alá kerül: Dobrest, Magyar-Cséke és Drág-Cséke környékén 27 község.

* **Tilos a kézesók.** A főváros iskoláiban, akár csak a vidéki iskolákban, általánosan bevett szokás volt, hogy a leányok a tanítónőknek s a fiúk és a leányok a hitoktatónak nap-nap után úgy az iskolába menetkor, mint az onnan való távozáskor kezet csókoltak. A VI-ik kerületi iskolaszék felterjesztést tett a tanácshoz, hogy ezt a kézesókolást tiltsa el, mert az nagy mértékben egészségellenes. Igen sokszor ugyanis e kézesók révén ragadós betegségek terjedtek el az iskolában. A tanács meghallgatta a tisztí főorvost, a ki pártolta az iskolaszék javaslatát. A tanács ennek következtében végzésileg tudatta az összes iskolák igazgatóival, hogy ezentul az iskolákban tilos a kézesók. Követésre méltó példa!

* **Talált és elvesztett tárgyak.** A tenkei orszaguton folyó hó 4-én egy kétfedelű aranyórát találtak, melyet a tulkai előjárósághoz megőrzés végett elhelyeztek. Igazolt tulajdonosa nevezett előjáróságnál megkaphatja. — Nagyváradon meg egy uri nő a Kolozsvári-utczától a Szent-László-térig elvesztett egy női aranyórát és lánczot. A ki megtalálja és átadja rendőrségnél, illő jutalomban fog részesülni.

* **Egy püspök szalonkoesija.** Sajátságos egyházmegyéje van az észak-dakotai püspöknek Amerikában. Csupa apró falvak, melyek egymástól jó messze, különböző nagy vasutvonalak mentén fekszenek. A püspök mint praktikus amerikai állampolgár, 3000 dollárért külön szalonkoesit építtetett a Pullman-gyárban és ezen látogatja híveit. Ez a szalonkoesi valóságos utazó kápolna, kívül gothikus díszítésekkel, belsejében pedig oltár, keresztelő kő és állvány foglal helyet. A hívek részére nyolczvan szék áll a 65 láb hosszú kocsiban, mely a püspöknek egyuttal dolgozó- és hálószobája, öltözője és étterme.

* **Majd a Körözsben lelte halálát.** Sztringár Péter is azok közé a szekeresek közé tartozik, a ki nem akar okulni a más kárán. Tegnap délután a katonavárosi zsidótemplom mellett behajtott az áradó Körözsbe és csak nagynehezen tudták őt is, meg a lovait is kimenteni a veszélyből. Érdekes volt nézni a víz tetején lefelé haladó kocsitulást, melynek oldalára az odatüzött ostor büszkén hajózott le egész a Füzesig, a hol aztán kifogták.

* **Talált kincsek.** Felső-Szent-Mihályfalván egy Kis Simeon nevű oláh régi pénzeket hordott be Tordára az aranyművesekhez. A csendőrség utána járt a dolognak s Kis Simeon lakásán sok régi aranypénzt s tizenhárom kiló 1730-ból való Mária-tallért talált. Az oláh kertjében találta ásás közben a kincset, a melyeket a csendőrség rögtön lefogalt, mert Kis Simeon a leletet nem jelentette be a pénzügyigazgatóságnál.

* **Jóváhagyott alapszabályok.** A szentjobbi olvasó-egylet alapszabályait a m. kir. belügyminiszter egész terjedelmében jóváhagyta és leadta kézbesítés végett az alispáni hivatalnak. — A kereskedelmi miniszter pedig jóváhagyta a nagyvárad kerületi betegsegélyező pénztár módosított alapszabályait azon módosítással, hogy a 12. § azon részét, mely a járványos betegségben szenvedő tagok táppénz igényére vonatkozik; továbbá, hogy a gyermekágy-segély idejét, mely az alapszabály szerint legfeljebb 4 hétig terjedhet, legalább 4 hétben állapította meg.

* **Öt gyerek.** Ungvármegye Hunkóc községében egy Gatyás József nevezetű cigányt a felesége ötös ikrekkel örvendeztette meg. Az ikrek közül egy leányka volt, négy pedig fiu. A leányka csak pár óráig élt a születés után, de a négy fiu s az anya a körülményekhez képest jól érzik magukat. Az apa nem.

* **A zsidó husvét.** Az izraeliták husvétja holnap este kezdődik és 8 napig tart. A két első és két utolsó napon szünetel náluk a munka, azonban a következő napokon szabad, bárminő munkát is végezni. A pászka helyettesíti náluk nyolcz napon át a kenyeret és nem szabad más italokat sem élvezniök, mint azokat, melyeket direkt ezen alkalomra készítették. Az egész éven át használt edények is lekerülnek az asztalról és e ezélra külön kezelt és fentartottak jönnek használatba. Mint minden évben, az idén is az orthodox közvetítő bizottság elnöksége kérvényt intézett a honvédelmi miniszterhez, továbbá a budapesti, pozsonyi, temesvári és kassai hadtestparancsnokságokhoz az iránt, hogy a husvétünnep tartamára a zsidó vallásu m. kir. honvédek és rendszeres hadseregbeli katonák a laktanyán kívülét-

kezhessenek és hogy a szolgálat teljesítése alul a főünnepnapokon dispenzáltassanak. Ugy a honvédelmi miniszterium, valamint a hadtestparancsnokságok a kérelem folytán parancsban kiadták: hogy a zsidó vallásu katonák f. év április 8-ától, április 16-ikáig a laktanyán kívül étkezhessenek és hogy f. év április 8-tól délután 4 órától április 10-ig esti 9 óráig és április 12-től 13-ig és április 14. d. u. 3 órától április 16-ig esti 9 óráig a szolgálat teljesítése alul fölmentessenek.

* **Óriási hegyesuzamlás.** A Drachenburgtól mintegy fél órai távolságban fekvő Hörbergben — mint már megirtuk — hegyesuzamlás történt, a mely 20.000 köbméter palás agyagot mozdított ki helyéből. A katasztrófáról ujabban a következő részleteket írják: A roppant földtömeg egy lakóházat, két istállót és tíz hold mezőt és rétet teljesen eltemetett. Ezenkívül még 14 hold legelő van eltemetve. A kerületi főnök a reichenbergi és drachenburgi tűzoltóságot, továbbá a csendőrséget azonnal a szerencsétlenség színhelyére rendelte és délután mérnökökkel maga is odaérkezett. Minthogy a csuszamlási terület közepén 150 négyszög méter nagyságu tó jött létre, a víz elvezetésére átvágást kellett csinálni. A tűzoltók egész éjjel fátylafény mellett halálmegevetéssel dolgoztak a feladat megoldásán, a mi sikerült is nekik. Mint-hogy a Feistritz-patak medre a hegyesuzamlás következtében el van zárva és attól tartanak, hogy a víz a helységbe tódul vissza, új medret kell ásni, melynek véghezvitelére katonai segítyt kell kérni. A lakosság kára eddig több mint 10.000 frt.

* **Árusátrak a sétatérekén.** Weinberger Izidor tegnap azon kérelmét terjesztette a tanács elé, hogy a Sehlauch-téren, Városligetben és a Rhédey-kertben árusátrak felállítását engedélyezze részére, a melyekben ezukrászsüteményeket, hidegfelvágottakat, fagyaltokat, jegeskávét s palackolt sört árulhasson. A három sátorért térár fejében egyenkint 20 frtot ajánlott fel.

* **Borzasztó kaland.** Budapesten a Városház-téren őrt álló rendőr, amikor a Váci-utczában ezirkált, a 11. számú ház emeletéről segélykiáltásokat hallott. Felzörgette Kunesik Mihályné házmesternét, aki azonban semmi felvilágosítást nem tudott adni, már távozni akart, mikor a padlásról ismét kiáltás hallatszott alá. Azt kiáltották: Segítsenek, mert meghalok. A rendőr társaival felment a padlásra s ott egy elrejtett kamrában Rausovitz Lipót 19 éves inast, bal lábával egy gerendára akasztva találták. Keze erős zsineggel szorosan össze volt kötve, úgy hogy megmozdítani sem tudta egyiket se. Mikor kiszabadították a kényelmetlen helyzetből, elmondta, hogy a padláson hirtelen előtte termelt egy suhanecz s torkon ragadta. A másik pillanatban már elkábult. Amikor magához tért, felakasztva találta magát. Délután öt órától folyton kiabált segélyért s éjjel után két óráig függött lábán felakasztva, amíg végre a rendőrök megszabadították. A fiu most súlyos betegen fekszik lakásán, s kezelő orvosa azt hiszi, hogy lábát amputálni kell.

* **Áthelyezés.** A magy. kir. pénzügyi miniszter Szél Márton és Princz János nagyvárad mérnököt Egerbe és Oreskovics Iván szintén nagyvárad segédmérnököt Eszékre helyezte át.

* **A Gvadányi-család utolsó tagja.** Pozsonyban él a »Peleskei nótárius« halhatatlan irójának, Gvadányi József gróf, lovas generálisnak, utolsó rokona: Horeczky Ferencz báró, pápai prelátus és apátkanonok. Öreg ember a főpap, e napokban üli meg áldozó papságának félszázados jubileumát. A pozsonyi káptalan tagjai — mint levelezőnk írja — fényes ünnepre készülnek s már előre üdvözölték a jubiléust, pompás aranylánczot és értékes gyűrűt adva át neki.

* **A tűzér-laktanya építési ügyében** kiküldött vegyes bizottság tegnap vizsgálta felül a laktanya terveit a tekintetben, hogy azok a

mult tárgyalás alkalmával eszközölt változtatásoknak megfelelően lettek a városi mérnöki hivatal által elkészítve? A végleg megállapított tervek alapján a pályázat kiírása s az építés megkezdése már rövid időn belül várható, ha csak a munkálat kiadása nem lesz felebbezés tárgyává téve valamelyik mellőzött pályázó által.

* **Megfagyott turista.** Hogy valaki áprilisban megfagyjon a mérsékelt égöv alatt, az valóban a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Purkersdorf-ból távirat érkezett a bécsi rendőrséghez, hogy az erdőben egy fiatal ember holttestére akadtak. Rögtön bizottság ment ki a helyszínre orvossal. Az élesztési kísérleteknek nem volt eredménye. Az orvos megvizsgálta a turistaruhába öltözködött, körülbelül huszonkét éves fiatal embert s konstátálta, hogy megfagyott. A fiatal ember kilétét még eddig nem lehetett megállapítani.

* **Nem szabad nekik kintornázni, lemezeket dobáltatni.** Szilágői Lajos és nejét kintornázás iránti kérvényével, mert a rendőrkapitány által előirt közrendészeti feltételeknek nem tettek eleget, a belügyminiszter elutasította. Hasonlóképp elutasította Waldmann Dávid folyamodványát, melyben lemezdobálásra kért engedélyt, a város polgármesterének azon előterjesztése alapján, hogy a kért s ahhoz hasonló játékok egyrészt a munkanélküli megélhetés előmozdítására, másrészt épen a fillérjeire nagyon is ráutalt közönség, illetve szegényebb néposztály játék-szenvedélyének kihasználására s így kárára szolgálnak, szintén elutasította.

* **Agyongázott hajesárok.** Beregszász és Csap állomások között különös szerencsétlenség történt. A vonaton szarvasmarhákat szállítottak. Az egyik állomáson két hajesár bement az állatok közé. Mikor Csapon a vaggott kinyitották, a két hajesárt holtan, széttaposva találták. A megvadult állatok a szerencsétlenséket agyongázolták.

* **Elmaradt helyszíni tárgyalás.** A folyó évi április hó 8-ára kitűzött Bihar-Torda, Báránd, b. udvari utvonall áthelyezési tárgyalás — az árvédelem miatt — elhalasztott. Szunyogh Péter alispán az újabb tárgyalási határidőt a napokban fogja kitűzni.

* **A gróf ur házasodik.** Van Mezőtúron egy özvegy menyecske, a ki szerfölött nagyravágyó s a ki már nem egyszer adta meg az árát tulságos jóhiszeműségének. Nemrégiben gróf Csáky L. aláírásával oly tartalmu levelet kapott a menyecske, hogy a gróf nagyon szívesen nőül veszi őt, de előbb szüksége volna ezer forintra. — Készítse el tehát a pénzt s adja át inasának, a ki nála jelentkezni fog. A dolog a pletykázás révén a rendőrségnek is tudomására jutott s a kapitány két rendőrt küldött a menyecskehez, hogy vegyék ssemügyre a pénzért jövő inast. E hó 2-ikán este az inas meg is jelent a kitűzött időben a pénz felvétele végett, de a rendőrök nyomban letartóztatták. A rendőrségen aztán furesa dolog sült ki. Az egyenruhába bujtatott inas ugyanis egy mezőturi iparos leánya volt. — Hogy a leány maga eszelte-e ki a csalást, vagy csak másnak eszköze, azt még nem derítette ki a vizsgálat.

* **Verekedő bérkocsisok.** Nem igen épületes jelenetnek voltak tegnap délután 2 órakor tanui az Apolló-utczán járó-kelek. Az uteza sarkán állomásozó egyfogatu bérkocsisok tulajdonosai közül ugyanis ketten valami miatt összeveszttek. Az ékes káromkodásokkal fűszerezett vita csakhamar komolyabb fordulatot vett egy hatalmas nyakleves képében, mire a másik kocsis egy pattogó ostoresattintással ríposztírozott. Így folyt egy darab ideig a kölesönös kapacitálás, míg végre nagy csodára feltűnt egy rendőr s a látóhatáron, kinek megjelenése véget vetett az érdekes jelenetnek.

* **A hálátlanság netovábbja!** Mint Mezőkövesdről írják Ivánka borsodmegyei község lakossága Varga József kántor-tanítónak 50 éven át teljesített önfeláldozó munkásságát azzal hálálta meg, hogy most, mikor már 75 éves korában testileg és lelkileg össze van törve

a lélekölő munka és megélhetési gondok sulya alatt, mint munkaképtelent erővel lemondatta állásáról. Most a szegény öreg nyugdíjat sem fog kapni, mert a nyugdíjigylet szervezésekor magas kora miatt nem vették föl a nyugdíjigyletbe.

*** Felolvasás B. Csabán.** A következő meghívót kaptuk: A békés-csabai nőegylet által f. évi ápril hó 15-én husvét hétfőjén este a városi színházban tartandó felolvasásra ezennel meghívjuk. Műsor: 1. »A felolvasásról«, felolvas: ifj. Urszinyi János ur. 2. »Galop chromatique« Liszt Ferencztől négy kézre, előadják: Zinnern Olga, Stojannyics Erzsike kisasszonyok. 3. Műkedvelők. Vigjáték 1 felvonásban. Írta: Verner László. Személyek: Ernő: Leszich Endre ur, neje: Keleti Malvin k. a., szobaleány: Grosz Jolán k. a. 4. Andante Mozart F. dur sonátájából, előadják zongorán, hegedűn és cellon: Löfelmann Mariska k. a. Bodor Ernő, Haasz Leo, Singer Ferencz urak. 5. »Szavaltat«, előadja: Moezkovesák György ur. 6. »Abránd magyar dalok felett«, zongorán előadja: T. Rác János ur. Kezdeté fél 8 órakor.

*** APRÓ HIREK.** Roser Lajosné nagyváradai asszony panaszoalta tegnap, hogy tőle különvála élő férje távollétében, ékszerait és holmait elvitte. — **Megharapta egy kutya** Nagyváradon Rokzonyi Lajos gyermekét. A rendőrség a dühös állatot megfigyelés alá vétette. — **Ökör által feldöfött asszony.** Sajó-Kazinczon egy megvadult ökör az utcán Goszics Jánosné nevű 73 éves öreg asszonyt szarvaival feldöfött, aztán a hasát felszakította. A szerencsétlen öreg asszony szörnyet halt. — **A német belgyógyászati kongresszus** megtartotta utolsó ülését Münchenben, a hol Lajos Ferdinánd bajor herceget a kongresszus állandó disztagijává választották. — **Leégett** Reichenbergben a Fried czég két emeletes gyapjuszövő gyára, a kár tetemes. — **A revali hadihajókikötőt** alapos átalakításnak fogják alá vetni; a móló hossza 1200 méterre van tervezve. — **A serai és flemallei szénbányákban,** a hol szerdán sztrájk ütött ki, még nem dolgoztak; a sztrájk azonban nem terjed. — **Robbanás** történt New-Orleansban egy koresmahelyiségben, a »Teuch Market« nevű vásáresarnokkal szemközt. 15 ember életét veszlette és számosan megsérültek.

Tiszavölgyi vizállások.

— Április 6-án reggeli 7—8 órakor. —

Fekete-Körös: Belényes 82 cm. null fölött (a tegnapi kimutatáshoz képest 20 cm. apadás.) Nagy-Zerind 625 cm. null fölött (19² cm. apadás.)

Sebes-Körös: Csucsá 138 cm. null fölött (13 cm. apadás.) Nagyvárad 136 cm. null fölött (72 cm. apadás.) Körös-Ladány 624 cm. null fölött (24 cm. apadás.)

Kettős-Körös: Békés 746 cm. null fölött (18 cm. áradás.)

Hármas-Körös: Gyoma 782 cm. null fölött (31 cm. áradás.)

Berettyó: Margitta 164 cm. null fölött (4 cm. apadás.) Berettyó-Ujfalu 336 cm. null fölött (44 cm. áradás.)

Fehér-Körös: Borosjenő 504 cm. null fölött (158 cm. apadás.)

Felhívás az építkező közönséghez!

Az építkezési idény beálltával az építő ipartársulat szükségesnek találja a t. közönség tájékoztatása szempontjából az építkezők figyelmét a következőkre felhívni:

1. Engedélyhez kötött építkezéseket csak arra képesített **építőmesterek és kőművesmesterek**; engedélyhez kötött ácsmunkálatokat pedig csak arra képesített **ácsmesterek** — I. és II. rangú építőiparosok — teljesíthetnek.

2. Az épület lényeges átalakításával nem járó javításokat, bizonyos épületrészek felállítását, ugyszintén tatarozásokat építkezési engedélyhez nem kötött kőműves ácsmunkálatokra jogosított iparosok — u. n. III. rangú építőiparosok — is eszközölhetnek.

Az építő ipartársulat minden lehető módon oda kíván hatni, hogy az ipartörvény ez

irányu intézkedései megtartassanak, miért is minden tudomására jövő szabályellenes esetben bejelentését az iparhatóságnál megteszi, mire nézve a közönség becses támogatását ez uto is kéri.

Az építkezések bejelentése az építő ipartársulat indítványára ezután a következőképp fog eszközölni:

Az építkezési engedély kiadása alkalmával a tek. városi gazdasági tanácsnok ur előtt felveendő jegyzőkönyv nemcsak az építelő házigazda, hanem egyuttal az építő iparos által is alá íratik.

Ezen intézkedés által sok oly félreértés ki lesz kerülhető, melyeket eddig rendszeren a kelőleg fel nem világosított építelő közönség, gyakran azonban az építelő fél által meg nem értett építő iparosok is, tehát esetleg mind a két fél vallotta kárát.

Az építkező közönség tévutra vezetését, nagyobb részt anyagi károsodását óhajtja az építő ipartársulat e figyelmeztetés által megakadályozni, miért is szükség esetén minden egyes esetben szíves készséggel adja meg az építő iparosok képzésére s minden egyéb szükséges felvilágosításra.

Az építő iparosoknak — képzésüket megjelölő — teljes névsora az építő ipartársulat titkári hivatalában (N.-Pecze u. Rekltház) megtekinthetők, hol bővebb felvilágosítás is kapható.

Nagyváradon, 1895. április hóban.

Az építő ipartársulat igazgatósága.

A közönség köréből.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A »Belényesi állapotok« című közlemény (mely megjelent a »Tiszantul« f. évi ápril 2. számában) egyik passzusára vonatkozólag a következőket vagyok bátor megjegyezni. A többi közt azt mondja a közlemény, (egy fővárosi lap után), hogy Belényesben a magyarosodás éppen nem terjed, s hogy e bajon a belényesi alsófoku magyar ipariskola fejlesztése által is lehetne segíteni, ha t. i. ez iskolára az állam több gondot fordítana.

Ebben vádat látok az iskola, illetőleg a tanítótestület ellen, mintha azt terhelné a mulasztás vádja, mintha az nem teljesítené hazafias kötelességét s nem törekednék hazafias szellemben vezetni a tanítást. szóval: a jelen körülmények közt — habár közvetve — előidézője volna a belényesi magyarság absorbeáltatásának.

Ezen vád ellen tehát a legnagyobb határozottsággal tiltakozom, mint olyan ellen, mely minden alapot nélkülöz. A tanítótestület hivatása magaslatán áll ez exponált helyen, hiven tölti be missióját s minden alkalmat megragad és felhasznál a magyar hazafias szellem terjesztésére s büszkén állíthatja, hogy a belényesi alsófoku magyar ipariskolát ez irányban tíz éves fennállása óta semminemű vád nem illette, s a tanítótestület rajta lesz, hogy a jövőben se illesse.

A kormány is megtette még eddig kötelességét ez iskolával szemben: azt három osztályúvá kifejlesztette, évenként tekintélyes ösztökökkel segítette, — ez évben ötszáz forinttal — s közegéi által évenként meglátogatattja az iskolát, kik arról mindenkor csak elismeréssel nyilatkozhattak és tették is ezt, de az iskola szellemét sohasem kifogásolták, mert meggyőződtek arról, hogy hazafias kötelességüket ismerő kezek vezetik azt.

Ennyit az igazság érdekében.

Belényes, 1895. április 4.

Kiváló tisztelettel:

Mártonffy Zoltán,
ipariskolai tanító.

Nyilvános köszönet.

Incze Lajos építkezési vállalkozó ur az ipartestület által építeni szándékolt menház és a hozzá tartozó részek költségeinek fedezésére száz forintot volt szíves feijánlani, mely összeggel az iparosok hozzájárulási ajánlata meghaladja a 2000 frtot.

Midőn Incze Lajos urnak nagylelkű adományáért az ipartestület nevében hálás köszönetemet kifejezem, ugy neki mint a többi adományozóknak, miután egyebet nem nyújthatok, azt az ígéretet teszem, miszerint nemes tetteik örök emlékül maradandóan megfognak örökíteni, hogy a késő utókor is hálásan emlékezzék meg azokról, kik adományaikkal lehetővé tették azt, hogy az agg iparos vég napjaiban koldulni ne legyen kénytelen.

Nagyvárad, 1895. ápril hó 6-án,

Bertsey György,
jótékonyági biz. elnök.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

EGYLET.

Meghívó.

A »Biharmegyei nemzeti kaszinó« özszes tagjai, az 1895. évi ápril hó 21-ik napján d. u. 4 órakor az egylet helyiségében tartandó évi rendes közgyűlésre, — tisztelettel meghívotnak.

A gyűlés tárgyai:

1. A választmány évi jelentése,
2. Esetleges indítványok tárgyalása.
3. A kilépett választmányi tagoknak újbóli megválasztása.
4. Elhalálozás következtében, a választmányának választás utáni kiegészítése.
5. Lemondás következtében, a pénztárnoki állásnak választás utáni betöltése.

Nagyvárad, 1895. évi ápril hó 6-ik napján.

A választmány.

Meghívó.

A »nagyváradai zenekedvelők egyesülete« választmányának tagjait a szokott helyen f. hó 8-án — hétfőn — d. u. 5 és fél órakor tartandó választmányi gyűlésre tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1895. ápril 6.

Mezey Mihály,
egyesületi elnök,

Meghívás.

A nagyváradai első általános munkás betegsegélyző egylet f. évi ápril hó 15-én Husvét másodnapján d. u. 3 órakor a »Zöldfa« szaloda termében évi közgyűlést tartja a következő tárgysorozattal:

I. A mult évi számadás kimutatása, felmentése a tisztviselői karnak.

II. Tisztviselők megválasztása.

III. Indítványok, melyek a gyűlést megelőző 8 nappal előbb írásban be lettek adva a a választmányoknak.

Felkértenek az egylet tagjai, miszerint rendbe hozott tagsági könyvekkel, a fent nevezett napon és helyen minél nagyobb számmal megjelenni sziveskedjenek annyival inkább, mert ha a tagok kellő számban meg nem jelennek, ugy a gyűlés azon napon megtartható nem lesz, de a második meghívásnál a tagok bármily csekély számmal legyenek is, a gyűlés megtartatik.

Nagyvárad, 1895. évi márczius hó 10.

A választmány.

A nagyváradai »kereskedő ifjak körének« választmányi ülése.

A nagyváradai »kereskedő ifjak köre« Kiss Károly elnöklete alatt pénteken este 9 órakor választmányi ülést tartott, melyen résztvett a kör új ügyésze is, dr. Adorján Armin.

Első sorban megalakították a különféle bizottságokat, így a gazdasági bizottság elnöke lett Lusztig Jakab, tagjai: Kunz Gusztáv, Beczkay Lajos, Mertz Nándor, Nagy Mihály, Elő János, Klein Sándor, Kelen Béla, Aufriht Alajos, Ajtay Gyula, Elek József.

A szórakoztató bizottság elnöke: Jankó Antal, helyettese: Ajtay Gyula, tagjai: Mertz Nándor, Sebő Izso, Balog Vilmos, Elek József, Stettner István, Berger Lajos, Vermes Gyula, Fábry István, Kiss Mihály, Oláh József. A felolvasó bizottság elnöke: Kelen Béla, tagjai: dr. Moskovits József, dr. Adorján Armin, Klein Sándor, Kiss Károly.

Mertz Nándor lemondása folytán, a megüresült pénztárnoki tisztségre egyhangulag Elő Jánost választották meg. — A már elfogadott ügyrend, a tisztviselők teendőiről, ki lesz nyomtatva, és ki fog osztatni.

Két új tag felvételét.

Dr. Adorján Armin egyl. ügyész indítványára a választmány egy évkönyv kiadását elhatározta, melynek összeállításával Kelen Béla, Schmiedt Károly és Löwenstein Zsigmond volt titkárok, Klein Sándor s dr. Adorján Armin bízták meg.

A kör új helyiségébe, a keresk. csarnok palotájába, május hó 1-én fog beköltözni.

Még több folyóügyek elintézése után az ülés 11 óra után feloszlott.

IRODALOM.

— **Megrendelési felhívás.** Most jelenik meg „*Alkalmi szent beszédek*“ című, különböző alkalmakra (penit. és olt.-szentségről, általános és részleges alkalmakra, esketésre, a halottak felett) készített művem, a melynek megírásánál tekintettel voltam az egyházat és a híveket érdeklő legujabb mozgalmakra. Terjedelme 36 iv. Kiállítás finom, velin papír, könnyen olvasható betűk, kedves kötés, a megváltó Jézus és az isteni jge magvának 4 féle sorsát ábrázoló szép embléma-mel. Ara füzve 3 fnt 40 kr., kötve 4 fnt Etiam erga sacra. (á 25—30 kr.) Megrendelhető a szerzőnél, *Varga Mihálynál* Kun-Majsnán. — Ft. Chobot Ferencz, váci papnev. aligazg., mint egyh. bírálónak a hozzám intézett levélben könyvemről nyílvánított kritikája. „*Igaz szívvel mondom, hogy edesek voltak a beszédek olvasására fordított órák. A lelkeskedő papságnak olyan könyvet fogsz nyújtani, a mely kedves, használható, sőt nélkülözhetlen, mint a mindennapi kenyér. Az egyes beszédek nem teoriából, nem a könyves polcz számára készültek, hanem az életből az életnek. Megvagyok győződve, hogy a ki meghozatja munkáját, nem dobja ki pénzét hiába, hanem egy jó tanácsadót fog a könyvtárába állítani.* Ugyanazon szerzőtől megjelent és kapható „*Borus napok*“, beszélygyűjtemény. IV. kiadás füzve 1 fnt 30 kr. Igen kedves kötésben 1 fnt 85 kr. Magyar Szemle kritikája: *A szerencsésen megválasztott cím jellemzi az egész kötetet. Szelíd, csöndes, bánat hangján szól minden lapja. V. M. úgy látszik ért a művészethez, hogy mint lehet könnyet csalni az ember szemébe. Elbeszéléseit lehetetlen benső megilletődés nélkül olvasni. Szerzőjüket, ki öntudatosan dolgozó gondos, finom ízlésű író, melegen üdvözljük és ajánljuk a nagy közönségnek.*

— A „*Herkó Páter*“ folyó évi április hó 7-iki 14-ik száma a szokott érdekes tartalommal megjelent. Címképe: Kossuth Lajos a tapolezai választáson. Igen ügyesen vannak benne megírva a nyitrai dolgokra vonatkozó, valamint a recepezionális élecek is. A jó éleclapot újból ajánljuk a közönség figyelmébe.

REGÉNY-CSARNOK.

Az apai vér.

Regény.

Írta: **Edhor J.**

Fordította: **Veress Zsigmond.**

(Folytatás.)

— És az mi?

— En nem tudom bizonyosan, — dadogá félénken a lányka. — De nekem úgy tetszik, mintha családod hibája miatt kellene neked bűnhődnöd.

— Ki mondta ezt neked? — Kérdé csodálkozva Felix.

— En nem tudok semmiről, mint már mondtam, de nagybátyád, ki különben maga a kegyesség nem ragaszkodna oly szigoruan kívánságához, ha csak oka nem volna rá. Más-különben nem is lehet feltételezni, hogy éveken át nem akart volna másról hallani, habár jól tudta, hogy nem szereted a papi pályát.

— Igazad lehet — mondá egy kis idő múlva Felix. — De vajlon mi lehet az ok?

— Hátha szüleid haláluk előtt így határozták.

— Szüleim? — kiáltott föl Felix csodálkozva, mint ki életében először hallja e szót. — Szüleim? Se János bátyám se Dóra néni nem beszéltek róluk soha!

— Nem említették soha? — kérdé idegenkedve Alojzia — az különös. Meddig csak visszaemlékezem, folyton intett nagybátyád, hogy imádkozzam szüleimért. Miért ne tette volna ugyanezt veled?

Szünet állott be.

— Nagybátyámhoz megyek — mondá Felix felemelkedve. — Fel kell hogy világosítson. Csodálatos, hogy még soha sem jöttem e gondolatra.

— Ne tedd. — kéré Alojzia — ő bizonyára bölcs megfontolás után halgat.

Mély barátja keletkezett Felix homlokán. Megrázza sötét fejtét így szólott:

— E gondolat nem hagy nyugtot, meg kell tudnom. Nem hallottál rólam semmit Alojzia nagyatyádtól?

— Nem: nagyatyám csak egyszer emlité, hogy a plebánus ur, mint kisedet hozott ide, midőn több mint husz év előtt e vidékre költözött és azt is mondá nagyatyám, hogy a plebánus ur igen messziről jött.

— Jó estvét — hangzott hirtelen egy mély hang hátuk mögött.

Boszankodva az alkalmatlanság miatt, hátra nézett Felix és egy koldust pilantva meg, egy pénzdarabot vőn elő és kalapjába dobta.

Az idegennek szemei kémkedve nyugodtak Felix vonásain s az ugy látszik kitalálta Felix gondolatát. A koldusnak nagy fekete szemei először az ifjut, aztán a karesu leány alakot szemlélék.

— Megbocsásson, urfi — szólott most Felixhez. — Nem akartam megzavarni, de hangját hallván, mely ismerősnek tetszett, ide jöttem. Bizonyára nem ismer?

A kérdés különös volt. Kellemetlenül érezvén magát Felix, egészen megfordult s urias kézmozdulattal a temetőajtó felé mutatva, mondá:

— Távozzék.

A koldus vonakodott. De Felix szép szeme oly büszkén és parancsolólag nézett a koldusra, ki ismeretségét akarta előhozni, hogy ez jobbnak találta távozni.

— Tehát a viszontlátásra urfi — mondá gnyosan, kalapját megemelve. — Talán jobban meg fog ismerni, ha a plebánus ur fel fogja világoítani származásáról.

Távozása közben meglegedetten mosolygott s midőn a kert ajtajáig ért, még egyszer megfordulva hosszasan nézett Felixre, majd Alojziára s aztán az éj komályában eltűnt.

— Örültnek kell lennie — mondá aztán Felix, ki hasztalan igyekezett a kellemetlen benyomást, melyet a koldus keltett benne, leküzdeni.

— Nem, az nem volt — mondá a lányka.

— Hát mi egyéb? — kérdé Felix bosszusan.

— Nem tudom, de hogy nincs jó járathban, azt értem. Igen, igen gonosz ember. Örizedjél tőle — kéré növekedő félelemmel.

Felix vállait megvetőleg vonogató.

— Bah! mi közöm e koldushoz?

— Több lehet mint gondolnád. Szemeid ép olyanok, mint az övéi, göndör hajad is hasonló, — felelé Alojzia.

— Oh! hallgass Alojzia — megsértesz ilyen beszéddel, tudod hogy nem tűrhetek ilyet. Az az ember úgy nézett ki, mint ki az erkölcsiség igen alacsony fokán áll, s arcán viselte a gonosztévő bélyegét, én ellenben nagy eszmékért harcolok. Még egyszer mondom: semmi közünk egymáshoz.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

A Rába-szabályozásnál

Festetich Andor gróf földmívelési miniszter Horánszky s Károlyi Sándor gróf beszédére reflektálva kifejti, mi módon keletkezett az osztályon kívüli árterület, mely után szintén fizetendő a rendes ármentesítési adó. Nem olyan terület ez, mely kívül fekszik az árterén, hanem mely az osztályokba nem volt besorozható. Kéri Horánszky javaslatának mellezősét.

Nagy János és **Reiter** János szintén csatlakoznak Horánszky javaslatához.

Horváth Gyula szavazatát attól teszi függővé, vajjon hajlandó-e a kormány az érdekelt felekkel méltányosan kiegyezkedni.

Elnök a vitát beakarja rekeszteni, de **Ugron** Akos felszólalására

Lukács pénzügyminiszter felel Horváth Gyulának s kinyilatkoztatja, hogy hatáskörén kívül esik ez ügyben vizsgálatot elrendelnie s különben is méltánytalan volna az államot terhelni.

Horváth Gyula felszólalása után, ki félremagyarázott szavait értelmezi.

Ugron Akos hosszabb beszédben fejtegeti, mily felületesen s könnyelműen járt el a kormány a Rába-szabályozás ügyében. Először nem a legkedvezőbb ajánlatot fogadták. Továbbá, mikor kitűnt, hogy a szabályozás kétszer, sőt háromszor annyiba fog kerülni, mint előírnyozva volt, még akkor sem állt el tőle a kormány, ámbár az érdekelt felek Cziráky gróf vezetése alatt kijelentették a miniszter előtt, hogy szívesen lemondanak a szabályozásról, mert ugy slncs belőle semmi hasznuk, csak a szegény adózó kisbirtokos osztály terhe több.

Hogy mily felületesen járt el a kormány, annak illusztrálására felhozza, hogy a tervezetbe kártalanításért 459 fntot vettek föl, holott a miniszter maga elismeri, hogy 1400 sőt 1900 fntot fizettek hoidankint.

Horánszky javaslatát pártolja.

Festetich gróf földmívelési miniszter rövid kijelentése után a többség változatlanul elfogadja a kormány javaslatát, s a Horánszkyét elvetette.

Elnök még fölhatalmazást kér a husvéti szünetre, hogy az esetleg megüresülő mandátumok betöltésére előlegesen intézkedhessék.

A jegyzőkönyv felolvasásával s hitelesítésével elnök az ülést bezárja.

A Vatikánból.

Budapest, márcz. 6. (Saj. tud. táv.) Az »Unita Cattolica« kijelenti, hogy Rómából semminemű jegyzék nem küldetett a bécsi nuntiatúrához a kereszténység-szocializmus ügyében.

Tapolezai választás.

Budapest, április 6 (Saját tud. táv.) Vörös László államtitkár ma 12 kormánypárti képviselő s Szvastics főispán kíséretében megkezdte körútját.

Bánffy Bécsben.

Budapest, április 6. (Saját tud. táv.) Bánffy miniszterelnök ma hosszabb kihallgatáson volt a királynál, mely alkalmattal a delegáció összehívása képezte a tárgyat. A miniszterelnök hétfőn szándékszik Budapestre visszajönni, addig is az osztrák szakminiszterekkel tárgyal a delegációról. A delegáció összehívásának napját a húsvét után tartandó minisztertanácsban döntenek el, a mikor is Ő felsége maga fog elnökölni.

Keresztények üldözése.

Budapest, ápril 6. (Saját tud. táv.) Az egyesült államok erélyes jegyzékben értesítik a beyruhi török hatóságokat, hogy a keresztényeket védelmezni fogják. Nehány hadi hajót utnak is indítottak.

Orosz-német barátság.

Budapest, április 6. (Saját tud. táv.) Az orosz czár a Werder tábornok tiszteletére rendezett ünnepélyen első sorban a német császárt s második sorban Werderet köszöntette fel. Mindkét tiszteletdíjat német nyelven mondta el, melyet igen jól beszélt.

A török hajóhad.

Budapest, április 6. (Saját tud. táv.) A kieli ünnepségekre a török kormány 1 hajót sem tud küldeni, mert egy oly cizrikáló hajója sincs, mely hosszabb utra mehetne.

Közgazdaság.

A biharmegyei dobrestti kincstári erdők ügye és a mi ezzel egybefügg.

Laptársunk a »Hazánk« f. évi április hó 4-én egy hosszabb cikket közölt arról, hogy a biharmegyei dobrestti kincstári erdők kiaknázása körül, milyen nagy visszaéléseket követ el a Jiraszek és Krausz cég, mennyire sanyargatja saját munkáit s mily nagy csapás ez a vállalat az egész környékre nézve, a mi csak úgy volna enyhíthető, ha a cég kellő ellenőrzés alá vétetnék, s a bajok orvosoltatnának.

Előtte való napon pedig a »Budapesti Hírlap« közölte a következőket: Biharmegyéből több helyről, de főleg Szombatság, M.-Cséke és Kis-Terpestről kaptunk szomorú híreket. A szegény nép ugyanis az egész tél folyamán nem tudott munkához jutni. Kereset nélkül lévén, nagyon természetesen, csakhamar elfogyasztotta csekély nyári és őszi keresményét s a tél alatt nagybárra kölesön vett gabonán tetette életét. 5—10-en összeállottak s egymásért jót álltak, mire azután nyolcz hónapi terminussal kaptak gyöngye minőségű gabonaféléket, a melyeknek jelenleg az ára 5 frt 40, 5 frt 60 kr, métermázsánként. Nyolcz hónap mulva az illetők tartoznak visszafizetni 8 forintot készpénzben minden métermázsá kölesönvett gabona után. Ilyen üzletet sokan folytatnak e vidéken. Mindig hangoztatjuk, hogy olesó hitelt kell adni a szegény népnek és ime akadnak mégis olyan hazafiak, a kik a szegény nép nyomorát kizsákmányolják s 8 hó alatt busás: 45—50 százalékat követelnek.

Legujabban Drág-Csékéről mi is kaptunk közvetlen tudósításokat, melyek szerint a fennebbi két közleményben előadott dolgok a legszorosabb egybefüggésben állanak egymással s a jelzett első cikkben foglalt állapotoknak, a másodikban panaszolt bajok egyenes következményei.

A fennevezett vállalat ugyanis szerb, horvát és galicziai munkásokat alkalmaz (még emlékezhetünk arra, hogy a nagyváradi rendőrségnek is volt dolga az onnan ideverődött éhezők munkásokkal,) s a kincstári erdőből a fát oly potomon áron vesztegeti, hogy a környékbeli birtokosok, nem bírván ki a versenyt, nem is vágattak fát, s az itteni nép ezért kereset nélkül maradt.

Hitelszövetkezet utján sem lehet az itteni népen segíteni, mert a telekkönyvek még a Bach-korszakban maradt állapotban vannak. (Például Drág-Csékén, állami iskola építésére nem találtak olyan telket, mely az illető tulajdonos nevében állana.)

Előbb egy pár generációnak hagyatékát kellene letárgyalni.

Természetes, hogy ilyen körülmények között a fennebb említett gabona-uzsora dusan virágzik.

Valóban kívánatos és jó volna, ha az illetékes hatóság nem hunyna szemet mindezen dolgok fölött!

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot.

Április elején a földmivvelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések alapján a következő volt:

A hosszantartó tél s nagy havazások miatt a kitavasodás nagyon későre, márczius hó második felére esett, minthogy továbbá még márczius hó vége felé is nagyon sok helyen folyton tartó esőzések voltak, a tavaszi mezőgazdasági munkálatokat, a szántást és vetést szórványosan és leginkább csak az alföldi vármegyékben eszközölhetők. A felvidéki és erdélyi vármegyékben számos helyen nemcsak a hegyek között, de még a lapályosabb helyeken is márczius végével hóréteg borította a mezőket és így nagyon természetesen, ezeken a vidékeken a munka még jobban késik mint az Alföldön.

Egyáltalában nagy az aggodalom a gazdák körében a miatt, hogy a munkálatokhoz nagyon későn, áprilisban foghatnak; tartanak ugyanis a gazdák és egész jogosan attól, hogy az előirányzott szemes magvetést nem eszközölhetik; azaz, hogy tavaszi árpa, zab, repce, buza és rozs vetés a rendesnél jóval kevesebb lesz. Nagyon megkésik a munka a szőlőkben és gyümölcsösökben, ámbár néhol a serényebb gazdák az esőzések daczára ép itt foglalkoznak mostanában.

Az őszi vetésekről mindezt ideig nagyon eltérők a vélemények; hogy nem minden károsodás nélkül kerültek ki a hó alul, az már bizonyos. Ez azonban előre látható volt ama sok havazás és hófúvás után, a mely hazánkat sújtotta. — Évtizedek óta egyetlen egy télen sem feküdt oly sok hó az országban, mint az 1894—95-diki esztendőben. Néhol 1½—3 méter magas hó borította a növényzetet, részben hófúvás, részben azonban a folyton tartó havazás következtében. A nagymérvű hófűvés a tavaszi idény beálltával rohamosan olvadni kezdett, főleg az alföldi részeken; később a hegyi részeken is erős olvadást jeleztek, minek folytán az összes kisebb és nagyobb folyók kiáradtak, és minthogy a belvizek is felszaporodtak, nem volt meg a viznek a kellő lefolyása, a gabonavetések kisebb nagyobb mérvben a sok hótól szintén szenvedtek. Egyáltalában az ápr. hó elejéről szóló jelentések jóformán kivétel nélkül és ha csak kisebb részben is, de kárt konstatálnak a vetésekbe leginkább szenvedett a rozs, árpa és repce, kevésbé a buza; a rozsban előforduló kárt 5—50%-ra becsülik, az árpa kárt 5—30%-ra, a repce kárt 2—25%-ra s a buza kárt 1—15%-ra. Azokon a vidékeken azonban, a hol a vetéseket a belvizek vagy valamely folyónak a kiöntése ellepte, ott még nagyobb a veszteség. A ki nem fagyott vagy ki nem pállott s eléggé jó viszonyok között kitelelt vetések a tavasz beálltával szép üde zöld színt öltöttek; ezek a vetések általában véve kielégítőnek jelezhetők. A lóhere és luczernafélék, továbbá az őszi búkköny tőrhetően teleltek. A takarmány hiánya miatt csaknem országszerte hallani panaszokat; minthogy a legelők is csak lassan fejlődnek, valószínűleg még egy-két hétig nem is szűnik meg a panasz. A takarmány-neműek nagyon drágák, már a korpa ára sincs arányban a gabonával: 4.20—4.60 frt egy mmázsza korpa, holott a buza ára 5.80—6.80 frt. A gazdák a mesterséges takarmány-termelésre az idén nagy előkészületeket tesznek, a minek folytán a takarmány-magvak ára váratlanul magasra szökött fel.

Nagyváradi kereskedelmi és iparkamara.

Értesítés.

A Mühlhausenban székelő »Association pour prevenir les accidenuts de fabrique« című egyesület egy igen hasznos munkát adott ki, melyben ismerteti és rajzban bemutatja a gyári üzemekben, balesetek elhárítására alkalmas védőkészületeket. A műgyárosok részére igen alkalmas hasznos; német, francia és angol szöveggel jelent meg, ára 15 frank. Ezt azzal hozzuk az érdeklődők tudomására, hogy a megrendelést közvetlen az említett egyesületnél eszközölhetik.

Nagyváradi, 1895. ápril 4.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara:

Janky József s. k., Dr. Sarkadi Lajos s. k.
elnök. titkár.

Ertesítés.

Van szerencsénk az érdekeltek tudomására hozni, hogy az ottomán birodalomnak a vele kereskedelmi összeköttetésben álló országokkal való forgalmát tovább fejlesztendő, a török császár Konstantinápolyban »Musée Commercial Ottoman« címmel intézetet létesített, melynek célja állandó kiállítást tartani oly kereskedelmi és ipari, valamint nyers terményekből melyek a keleti piacokon szerepelnek, vagy meghonosítandók. Közvetít szállítási ajánlatokat, megbízható felvilágosítással szolgál a keleti üzleti viszonyok felől.

Miről az érdekelteket azzal értesítjük, hogy bővebb felvilágosítással a hivatalos órák alatt a kamara készséggel szolgál.

Nagyváradi, 1895. ápril 5.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara:

Janky József, Dr. Sarkadi Lajos
elnök. titkár.

Értesítés.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur leirata értelmében van szerencsénk az érdekeltektől tudomására hozni, hogy a magyar-óvári m. kir. növénytermelési kísérleti állomásnál, a növényfeleség azonosságának megállapítására szolgáló intézmény létesített s pedig azon célból, hogy mindazon esetekben, melyekben a növényfeleség azonossága megvizsgálat utján azonban meghatározható, a gazdaközönségnek és a magkereskedőknek, szóval minden megkeresőnek rendelkezésére álljon. A szóban levő, igen fontos intézet a szükséges felvilágosítást megadja, illetőleg a küldött magféléből fogantatott termelési kísérlet alapján a szükséges hiteles bizonyítványt kiszolgáltatni fogja.

A fentemlített intézmény szabályzata a kamara hivatalában a hivatalos órák alatt d. e. 8—2 óráig megtekinthető.

Nagyváradi, 1895. ápril 6.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara:

Janky József, Dr. Sarkadi Lajos,
elnök. titkár.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. április 5.

Készáru üzlet. Daczára a magasabb külföldi jegyzéseknek nálunk a kedvetlen hangulat folytatódott és vételek hiányában csekély forgalom fejlődött, melynek folyamában 15.000 q. hazai buza kelt el változatlan áron.

Idegen buzában nem volt forgalom.

Rozs irányzata tartott; 5.90 frt-ig fizettetett.

Árpa irányzata változatlan; takarmányárpa élénkebb kereslet tárgya es 6.70 frton kelt el helyben.

Tengeri irányzata változatlan; 6.70—6.85 frton jegyeznek Kőbányán.

Zab irányzata szilárd.

Mai hivatalos jegyzések effektív árakban.

Faj	B u z a		B u z a	
	Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára	Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára
	frtől	frtíg	frtől	frtíg
F a j				
Bánsági	74	—	75	—
„	76	—	77	—
„	78	6.90	79	6.95
„	80	7.05	81	7.05
„	82	7.10	81	7.10
Tiszavidéki	74	—	75	—
„	76	—	77	—
„	78	6.95	79	6.95
„	80	7.05	81	7.10
„	82	7.15	81	7.15
Pestvidéki	74	—	75	—
„	76	—	77	—
„	78	6.90	79	6.95
„	80	7.05	81	7.05
„	82	7.10	81	7.10
Fejérmegyei	74	—	75	—
„	76	—	77	—
„	78	6.90	79	6.95
„	80	7.05	81	7.05
„	82	7.10	81	7.10
Bácskai	76	—	77	—
„	78	7.05	79	7.05
„	80	7.10	81	7.15
„	82	7.20	81	7.20
Rómán	74	—	75	—
„	76	—	77	—
„	78	—	79	—
„	80	—	81	—
„	82	—	81	—
Szerb	74	—	75	—
„	76	—	77	—
„	78	—	79	—
„	80	—	81	—
„	82	—	81	—
Bolga	74	—	75	—
„	76	—	77	—
„	78	—	79	—

II. Határidő üzlet. Magasabb new-yorki és párisi gabonaárak nálunk szilárdabb irányzatot kellettek. Főképp a tavaszi terminusok voltak favorizálva és nagyobb fedezési vételek folytán, melyek delután fokozták tetemes javulást tüntetnek föl.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.96—7.04 frt, bua május juniusra 6.82—6.87 frt, rozs tavaszra 5.90—5.98 frt, tengeri máj.—jun. 6.30—6.65 frt, zab tavaszra 6.60—6.64 forint, szept. okt. 6.10—6.14 frt káposzta-repce augusztus—szeptemberre 10.60—10.70 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, április 5. Készlet: 137.737 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 45—46 kr.; közép: 45 $\frac{1}{2}$ —46 $\frac{1}{2}$ kr.; süldő kövér: 48—49 kr.; sovány: 46—47 kr.; román: —; Szerb kövér 45—46 kr.; könnyű 44. 45 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: kissé kellemesebb.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. április 6-án.

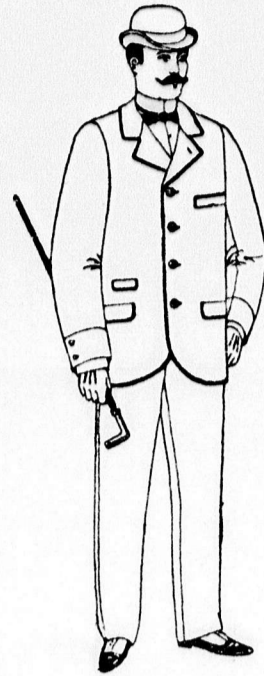
Magyar aranyjárdék 4%	123.50
Magyar koronajárdék	99.25
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	126.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	104.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	123.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.75
Italmérési jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	162.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	152.50

Osztrák járadék papírban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.50
Osztrák járadék aranyban	123.50
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1085.—
Magyar hitelbank részvény	464.50
Osztrák hitelintézet részvény	405.10
Osztrák-magyar államvasúti részvény	444.—
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	966.—
Német birodalmi márka	59.70
London vista	122.20
Paris vista	48.40
20 márkás arany	11.94

BANK-IRODA. PÉNZKÖLCSÖNÖK.

Azon kis- és nagybirtokosok, háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek birtokosai, kik 4%-os kölesönt törlesztésre óhajtanak felvenni, forduljanak **Lövinger J. János** irodájához (Nagyvárad, Kapuczinus-utca 68, Stépán-ház.); ugyanaz értesíti a t. közönséget, hogy a kölcsönök **300 forinttól kezdve bármely összegig vehetők fel.** Minden a bank szakmába vágó tárgyak nálam kaphatók. (43) 0—8

NYILTTÉR.



Fekete és kék Kamgarn öltönyök 15 frt, divatos Cheviot öltönyök 12 és 17 frt-ért kaphatók

Neumann M.

férfi-ruha-üzletében Nagyváradon csakis Bémer-tér, Kishídő. (Czégemet hasonnevű czéggel kérem össze nem téveszteni. Vidéki megrendelések utánvétel mellett eszközöltetnek. Meg nem felelő árak szívesen kieserültenek. 14—75

HIRDETÉSEK.

Alapított 1850-ben.



Dell'Ortó Károly magkereskedése

a „Zöld koszorú”-hoz.

Gazdasági, kerti és virágmagvak, gumók!

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani **arankamentes francia és magyar luczerna,**

stiriai vörös léhere, angol perje magvakat és a legkitünőbb **pázsit-átisz vegyületet** s továbbá **valódi oberdorfi kerek palack ataka, Dobidos** javított új **Mammut takarmány, répa magvakat,** melyekért felelősséget vállalok.

A t. gazdaközönség becses megrendeléseit legnagyobb készséggel várva, maradok

kiváló tisztelettel

Dell'Ortó Károly,

(72) 5—6 Nagyvárad, Szt. László-tér, Kovács-ház.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek; nagyobb rendelést csomagolási költség nélkül.

Kendermag nagyban és kicsiben kaphatók. Lenmag, Gomborka vagy inoricza.

EZÜST ÉREM
1879.

Müller Károly TEPLOMFESTŐ ÉS ARANYOZÓ Nagyváradon.

ARANY ÉREM
1886.

A templomfestészet és aranyozás terén elért sikereim arra bátorítanak, hogy e szakokban magamat a főtiszt. Papságnak mély tisztelettel ajánljam.

Új és régi oltárok aranyozását, festését, illetve márványozását.

Templomok kifestését szent képekkel együtt illendő árak mellett vállalom.

Kivánatra tervezetekkel készségesen szolgálom.

Főtörekvésem, hogy esinos és izléses maradandó munkával fokozzam az eddig irányomban tapasztalt pártfogást és nagy szerencsémnek tartandom, ha szükség esetén a főtiszt. Papság rendelményeivel megfiztel.

(48) 8—10

MÜLLER KÁROLY, aranyozó.

Egy egész öltözet gyapju-szövetből 20 forint.

Előnyös bevásárlás folytán üzletemet a közelgő tavaszi és nyári idényre a legszebb és legújabb divatu gyapju-szövetekkel gazdagon felszerelvé, azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy egy divatos tavaszi vagy nyári gyapju-szövet öltözetet

20 forintért

vagyok képes előállítani.

A nálam megrendelt ruhák izléses és legújabb szabás szerinti kiállítását azon körülmény is biztosítja, hogy **fiám a bécsi internatinális szabászati akadémián nyert ismereteit és Münchenben a magasabb divatú szabászatban szerzett tapasztalatait** üzletemben értékesíti, minélfogva a legmagasabb igényeknek is meg tudok felelni.

Midőn ezt a n. é. közönség becses tudomására juttatni bátor vagyok és eddigi szives pártfogását megköszönve, kérem, hogy b. megrendeléseivel ezentul is minnél gyakrabban szíveskedjek szerencséseltetni.

Mély tisztelettel

FEHÉR ISRAÉL, férfi szabó

Nagyvárad, Fő-utca, Bazár-épület kapuja mellett.

(66) 7—10

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Mintákat kívánatra bérmentve.

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Feltűnő női confectioné ujdonságok

az 1895-iki tavaszi idényre!

u. m.: capes, gallérok, jaquetok és esőköpenyek

a legjutányosabban beszerezhetők fönti cégénél.

Kiterjedt üzleti összeköttetéseink, valamint **gyár- és export-üzletünk** folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy velünk e szakmában

ugy jutányosság, valamint izlés tekintetében

(75) 8-20

egyellen cég sem versenyezhet.

A t. hölgyközönség saját érdeke üzletünket meglátogatni.

Alapított 1865-ben.

Budapest, Károly-körút.

Debreczen, Fő-piac.

!!!Hol lehet olcsón és jól vásárolni!!!

!!!Tavaszi és nyári idényre!!!

FÁBRY TESTVÉREK divatáruháza,

Nagyváradon.

Van szerencsénk igen tisztelt vevőink s a n. é. közönség szives tudomására hozni, miszerint a közelgő idényre

3000 pár uri, női és gyermek valódi karlsbadi czipők

személyesen tett előnyös vásárlásaink folytán, az eddigi áraknál 15 százalékkal olcsóbban kaphatók, továbbá angol-, Pless- és Pichler-féle kalapok, fehér és színes divat ingek, gallérok, kényelők, nyak-kendők, glacé-, svéd-, selyem- és czérna-kéztük, lábtük, zseb-kendők, sétatokok és esőernyők, utazó bőröndök, továbbá csipkék, szallagok, himzések, derékfűzők, fekete és színes női és gyermek harisnyák, kötények, chifon-, vászon- és bélés-árúk, pamutok, selymek és czérnák, trico-, balist-, szövet-, satin- és creton-blouzok, fiú- és leány-gyermek szövet-, trico- és mosó-ruhák, női ingek, háló köntösök, alsószoknyák, fürdőöltönyök és köpenyek, szalmakalapok, fekete és színes selyem-, caschmir és mosó fejkendők, illatszerek és pipere-szappanok stb. nagy választékban.

400 darab legújabb napernyő.

minden igénynek megfelelőleg 50 krtól 15 frtig.

Selyem, satin és flanel turista-ingek és örek.

Feltűnő olcsó árak.

Solid és pontos kiszolgálát.

A n. é. közönség b. párlfogását kérve

kiváló tisztelettel

FÁBRY TESTVÉREK,

Nagyvárad, Olaszi. fő-utca.

(70) 4-5

Árukat választásul vidékre is (forduló postával) küldünk.
Meg nem felelőt becsérélünk.

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlózat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLÓ-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmulja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, úgy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.

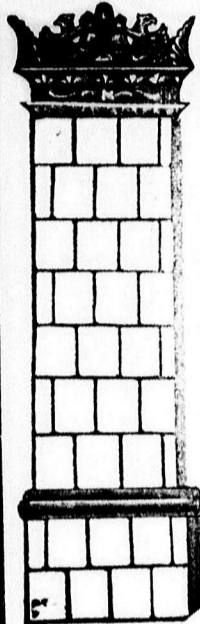
Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolesőbb árban.

(73) 7-20

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,
Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Kályhák és takaréktűzhelyek.



Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy üzlet-telepemen **Kis-Fürdő-utca 466. sz. a.** a vasfürdővel szemben saját készítményű

kályha-raktárt

tartok, melyben mindenféle cserép-kályhák kaphatók; u. m.: svéd- és koczka-táblákból, fehér és szürke, ugyintén barna, zöld majolika-kályhák és takaréktűzhelyek; a kályhák szép kivitelűek, jóságukért pedig teljes szavatosságot vállalok.

Ezenkívül mindenféle kályhák és takaréktűzhelyek újjáalakítását és javítását jutányos árért elvállalom és pontosan eszközölöm.

Midőn üzletem és kész szolgálatom a n. é. közönség pártfogásába ajánlom, maradtam

teljes tisztelettel

TÓTH LAJOS,
kályhás.

(85) 1-25



A t. c. gazdaközönség figyelmébe!

Mint minden tavasszal — úgy az idén is bátorodom üzletemet a t. cz. gazdaközönségnek: **gazdasági vetőmagvak** és egyéb gazdasági cikkek beszerzésére ajánlani.

Nagy készletet tartok: **arankamentes, valódi francia és magyar luczerna, steier löhere** magvakból; **olasz, angol perje és pázsítfűmag** vegyületekből; eredeti, **nem után termelt sárga Oberdorfi, Ecken-dorfi, angol veres mammoth és buczok takarmány répmagvakból**, melyeket mind a **legolesőbb napiárakon** árusítom, és azok **azonosságáért**, valamint **csiraképességéért** szavatolok.

Ajánlok továbbá mindenféle gazdasági cikkekét, u. m. petroleum, ásvány- és oliva gépolajokat; gazdasági gépekhez szükséges anyagokat, carbolineum és mindenféle fertőtlenítő, valamint állatgyógyászati szereket.

Vidéki megrendeléseket, a rendelmény vétele napján már elszállítok; pontos és

jutányos kiszolgáltatást ígérve, maradok a t. cz. gazdaközönség

Nagyvárad, 1895. márcz. 15.

kész szolgálja

(74) 7-10

Janky Antal



Tejeladás.

A nagyváradai I. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 854. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

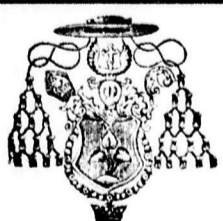
(2) 19-0

uradalmi igazgató.

SZILÁDKY ÉS TÁRSA

FÉRFI SZABÓK

NAGYVÁRADON, Bémer-tér, (Poynár-féle ház.)



Főtisztelendő
Dr. Schlauch Lőrincz
bíróknak úr
ő Eminenciájának
szállítója.

Férfi ruhák.

Midőn a tavaszi és nyári időnyre gazdag választéku **angol és francia** kelmekkel berendezett raktárunkat a t. cz. közönség becses figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legújabb eredeti divatcikkek

nagy választékban nálunk kaphatók, s — tekintettel a divat haladására, — a **jó munka és izléses divat** keresztülvitelére a legkitünőbb erővel rendelkezünk. Szövetek mérték szerinti eladása gyári áron. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk, és mintákkal szolgálunk.

(79) 5-10

„Jutányos, határozott árak!”